

**BIRŽŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS
2017–2019 METŲ STRATEGINIS VEIKLOS PLANAS**

SITUACIJOS ANALIZĖ

IŠORINĖS APLINKOS ANALIZĖ

POLITINIAI – TEISINIAI VEIKSNIAI

Tarptautiniai, valstybės lygmens. 2010 m. birželio mėn. Europos Vadovų Taryba patvirtino strategiją „Europa 2020“. Strategijos prioritetai – pažangus, tvarus ir integracinis Europos Sąjungos (toliau – ES) ekonomikos augimas. Jie apima užimtumo, investicijų į mokslinius tyrimus ir eksperimentinę plėtrą didinimą, energetiką ir kovą su klimato kaita, socialinės atskirties mažinimą ir švietimo plėtrą ES lygmeniu. Strategijoje iškelti penki pagrindiniai tikslai, kurių pagrindu nustatyti nacionaliniai siekiai, kuriuos Lietuva turi pasiekti iki dešimtmečio pabaigos:

1. Užimtumas: 72,8 % 20–64 metų žmonių turėtų turėti darbą.
2. Moksliniai tyrimai ir technologinė plėtra: 1,9 % BVP turėtų būti investuojama į mokslinius tyrimus ir technologinę plėtrą.
3. Klimato kaita ir energetika: šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekis turėtų būti sumažintas 15 %, palyginti su 1990 m. rodikliais; 23 % energijos turėtų būti gaminama iš atsinaujinančiųjų šaltinių; energijos vartojimo efektyvumas – energijos vartojimo sumažinimas turėtų siekti – 1,14 Mtne.
4. Švietimas: reikėtų užtikrinti, kad mokyklos nebaigusiu asmenų dalis būtų mažesnė nei 9 % ir ne mažiau kaip 40 % 30–34 metų asmenų turėtų aukštąjį išsilavinimą.
5. Skurdas ir socialinė atskirtis: reikėtų bent 170 tūkst. sumažinti skurde gyvenančių ir socialiai atskirtų žmonių arba žmonių, kuriems tai gresia, skaičių.

Valstybės ilgalaikės raidos strategija patvirtinta Lietuvos Respublikos Seimo 2002 m. lapkričio 12 d. nutarimu Nr. IX-1187 „Dėl Valstybės ilgalaikės raidos strategijos“. Valstybės ilgalaikės raidos strategija – tai strateginio planavimo dokumentas, atspindintis Valstybės ilgalaikės raidos viziją, pagrįstą ekonominės, socialinės-kultūrinės ir politinės situacijos analize. Valstybės ilgalaikės raidos strategija turėtų tapti svarbiausiu planavimo dokumentu, kuris padėtų suderinti tarpusavyje ir integruotų valstybės bendrąsias ir šakines strategijas. Šioje strategijoje numatoma Valstybės ilgalaikės raidos vizija, atspindinti tarpusavyje suderintas visų sektorių ilgalaikės plėtros kryptis.

Valstybės ilgalaikės raidos strategijoje numatyti ilgalaikiai valstybės raidos prioritetai:

- Žinių visuomenė;
- Saugi visuomenė;
- Konkurencinga ekonomika.

Nacionalinė darnaus vystymosi strategija patvirtinta Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2003 m. rugsėjo 11 d. nutarimu Nr. 1160 „Dėl Nacionalinės darnaus vystymosi strategijos patvirtinimo ir įgyvendinimo“. Šioje strategijoje įvardinti Lietuvos darnaus vystymosi prioritetai: nuosaikus ir darnus ūkio šakų ir regionų ekonomikos vystymasis; socialinių ir ekonominių skirtumų tarp regionų ir regionų viduje mažinimas išsaugant jų savitumą; pagrindinių ūkio šakų (transporto, pramonės, energetikos, žemės ūkio, būsto, turizmo) poveikio aplinkai mažinimas; efektyvesnis gamtos išteklių naudojimas ir atliekų tvarkymas; pavojaus žmonių sveikatai mažinimas; pasaulio klimato kaitos ir jos padarinių švelninimas; geresnė biologinės įvairovės apsauga; geresnė kraštovaizdžio apsauga ir racionalus tvarkymas; užimtumo didinimas, nedarbo, skurdo ir socialinės atskirties mažinimas; švietimo ir mokslo vaidmens didinimas; Lietuvos kultūrinio savitumo išsaugojimas.

2009 m. parengta ir Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2009 m. spalio 11 d. nutarimu Nr. 1247 patvirtinta Nacionalinės darnaus vystymosi strategijos nauja redakcija. Pagrindinis darnaus vystymosi siekis išlieka tas pats, tačiau atsižvelgus į atnaujintos ES darnaus vystymosi strategijos prioritetus suformuluoti du nauji prioritetai: tausojantis vartojimas ir vystomasis bendradarbiavimas. Tai prioriteto „Skurdas pasaulyje ir darnaus vystymosi iššūkiai“ atitikmuo, kuriame suformuluoti svarbiausi Lietuvos įsipareigojimai taikos užtikrinimo pasaulyje ir skirtumų tarp išsivysčiusių ir besivystančių valstybių mažinimo srityse. Pagrindinių ūkio šakų (transporto, pramonės, energetikos, žemės ūkio, būsto, turizmo) poveikio aplinkai mažinimas didinant ekologinį jų efektyvumą ir įtraukiant aplinkos interesus į jų vystymosi strategijas – itin svarbus Lietuvos darnaus vystymosi prioritetas.

Lietuvos pažangos strategija „Lietuva 2030“ patvirtinta Lietuvos Respublikos Seimo 2012 m. gegužės 15 d. nutarimu Nr. XI-2015. Strategijoje išskirtos pažangai svarbios vertybės – atvirumas, kūrybingumas ir atsakomybė bei 3 pažangos sritys: visuomenė, ekonomika ir valdymas. Pokyčiai pažangos srityse įtvirtins pažangos vertybes, o šios taps sąmoningu žmonių siekiu kiekvienoje iš pažangos sričių. Pokyčių laukiama šiose srityse: 1) sumani visuomenė, 2) sumani ekonomika ir 3) sumanus valdymas. Tai 3 prioritetai, kurie detalizuoti rengiant vidutinio laikotarpio strateginius dokumentus, programas, planus. Strategijai įgyvendinti patvirtinta Nacionalinės pažangos programa, kuri yra pagrindinis valstybės plėtros strateginis dokumentas, taip pat – ir Europos Sąjungos paramai panaudoti Lietuvoje 2014–2020 metais. Strategija bus įgyvendinama per vidutinio laikotarpio planavimo dokumentus (2014–2020 metų nacionalinę pažangos programą ir kt.).

Regiono lygmenys. Nacionalinė regioninė politika formuojama atsižvelgiant į Europos Sąjungos regioninės politikos prioritetus ir tikslus. Regioninė politika glaudžiai siejasi su ES struktūrine politika, kurios tikslas – finansinėmis priemonėmis ir nacionalinių regioninių politikų koordinavimu mažinti ES valstybių ekonominio ir socialinio išsivystymo skirtumus.

Lietuvoje yra ryškių regioninių gamtinių, ekonominių, demografinių ir infrastruktūros sąlygų, lemiančių ūkio plėtrą, skirtumų, kurie lemia nemažus gyventojų užimtumo, pajamų lygio ir kitų socialinio-ekonominio regionų išsivystymo rodiklių skirtumus. Siekiant subalansuoti Lietuvos ūkio plėtrą regioniniu aspektu bei užtikrinti visų regionų tolygią ekonominę plėtrą ir ekonominę bei socialinę sanglaudą rengiami regionų plėtros planai.

Panevėžio regiono 2014–2020 m. plėtros planas patvirtintas Panevėžio regiono plėtros tarybos 2015 m. spalio 15 d. sprendimu Nr. 51/4S-23. Regiono plėtros vizija: Panevėžio regionas – modernus Aukštaitijos regionas, skatinantis žmogų tobulėti, užtikrinantis jam saugią, kokybišką ir sveiką aplinką, kurioje gera gyventi ir dirbti. Numatyti du plėtros prioritetai: „Kokybiškos viešosios paslaugos“ ir „Ekonominiam augimui palanki aplinka“. Pokyčių tikimasi įgyvendinant 26 priemones. Planuojamas lėšų poreikis planui įgyvendinti – 291 mln. Eur, iš jų Europos Sąjungos fondų lėšos – 242 mln. Eur.

Savivaldybės lygmens. Biržų rajono savivaldybės veikla planuojama orientuojantis į nacionaliniu lygiu patvirtintų strategijų prioritetus, taip pat atsižvelgiant į Panevėžio regiono 2014–2020 m. plėtros plano bei vykdant Biržų rajono plėtros 2016–2020 m. strateginio plano prioritetus ir tikslus. Savivaldybės veiklą taip pat lemia šie pagrindiniai nacionaliniai strateginiai dokumentai: Valstybės ilgalaikės raidos strategija, Nacionalinė darnaus vystymosi strategija, Lietuvos inovacijų plėtros 2014–2020 metų programa.

Biržų rajono savivaldybės plėtros 2016–2020 m. strateginis planas patvirtintas Biržų rajono savivaldybės tarybos 2015 m. spalio 9 d. sprendimu Nr. T-234. (Daugiau informacijos pateikiama šio plano Vidinės aplinkos analizės dalyje „Planavimo sistema“).

EKONOMINIAI VEIKSNIAI

BENDRIEJI EKONOMINIAI RODIKLIAI

Pagal Lietuvos Respublikos finansų ministerijos 2016 m. atnaujintas ir 2016 m rugsėjo mėn. paskelbtas Lietuvos ūkio 2016–2019 m. perspektyvas bendrojo vidaus produkto (BVP) augimo 2016–2019 m. prognozės numatomos atitinkamai 2,3 proc., 2,7 proc., 2,5 proc. ir 2,5 proc. Finansų ministerijos vertinimu, nors 2016 m. pirmąjį pusmetį Lietuvos BVP augimas buvo prognozuojamas 0,2 proc. didesnis, tačiau įvertinus pirmojo pusmečio rezultatus ir atsižvelgus į sumažėsiančią užsienio paklausą (dėl išaugusio neapibrėžtumo po Jungtinės Karalystės referendumo „Brexit“) bei dėl ekonominio neužtikrintumo iš dalies prislopsiančią vidaus paklausą, BVP augimo tempas sulėtėjo.

Pirmojo 2016 m. pusmečio Lietuvos ūkio rodikliai buvo gana geri – nepaisant sulėtėjusio investicinio proceso Lietuvos BVP augo sparčiau nei ES ir euro zonos vidurkis (2,2 proc.), mažėjo nedarbas, augo užimtumas, o defliaciją pakeitė nuosaiki infliacija. Investicinis procesas 2016 m. pradžioje buvo vangus – investicijos į bendrojo pagrindinio kapitalo formavimą 2016 m. I ketvirtį smuko 6,8 proc., o per pusmetį sumažėjo 3,4 proc.

2016 m. pirmąjį pusmetį, palyginti su tuo pačiu 2015 m. laikotarpiu, užfiksuotas BVP komponentų augimas: namų ūkių galutinio vartojimo išlaidos padidėjo 5,5 proc. Tuo pat metu prekių ir paslaugų eksportas augo 4,9 proc., o importas – 4 proc. Antrojo 2016 m. pusmečio ūkio raida slopinama nepalankių išorinių veiksnių (didesnis išorinės aplinkos neapibrėžtumas, išaugusi konkurencija, darbo rinkoje atsiradusi įtampa). Įvertinus vyraujančias tendencijas ir padidėjusį ekonominį neužtikrintumą, bendrojo pagrindinio kapitalo formavimo pokytis 2016 m. projektuojamas neigiamas (-2,6 proc.).

Dėl stiprėjančios darbo jėgos paklausos, 2016 m. nedarbo lygio prognozė sumažinta 1,1 procentinio punkto – iki 8,0 proc., o 2017 m. – 0,8 procentinio punkto – iki 7,2 proc.

Nedarbui mažėti sąlygas sudarė toliau tęsiama aktyvi darbo rinkos politika, taikomos laikino užimtumo priemonės, jaunimo garantijų iniciatyvos įgyvendinimas ir nuo 2015 m. pradėti įgyvendinti vietinių užimtumo iniciatyvų projektai.

Finansų ministerija prognozuoja, kad 2016–2019 m. toliau didės kvalifikuotos darbo jėgos paklausa, lėtai, bet sparčiau kils kainos, ir tai užtikrins nuoseklų gyventojų pajamų augimą. Todėl numatoma, kad tuo laikotarpiu greitesniu tempu augs ir vidutinis mėnesinis bruto darbo užmokestis: 2016 m. jis augs – 7,4 proc., 2017 m. – 6,2 proc., 2018 m. – 6,1 proc., 2019 m. - 6,3 proc.

Vidutinės metinės infliacijos projekcija nekintanti. Numatoma 2016 m. sieks 0,7 proc. 2017 m. –2,2 proc., 2018 m.- 2,5 proc., 2019 m. - 2,5 proc.

Finansų ministerijos 2016 m. rugsėjį paskelbtame Lietuvos ekonominės raidos scenarijuje numatomi pagrindiniai ekonominės raidos rodikliai:

Pagrindiniai ekonominės raidos rodikliai

Makroekonominiai rodikliai / Metai	2015	Projekcija (2016 m. rugsėjis)				
		2015	2016	2017	2018	2019
	reikšmė	pokytis, proc.	pokytis, proc.	pokytis, proc.	pokytis, proc.	pokytis, proc.
BVP palyginamosiomis kainomis, mln. Eur	33457,30	1,6	2,3	2,7	2,5	2,5
Vidutinis mėnesinis bruto darbo užmokestis, Eur	714,10	5,4	7,4	6,2	6,1	6,3
Nedarbo lygis*, proc. (pagal gyventojų užimtumo tyrimo apibrėžtį) *Rodiklio reikšmė 2015-2019 m.	9,1	-1,6	-1,1	-0,8	-0,6	-0,3

Duomenų šaltinis: <http://finmin.lrv.lt/lt/aktualus-valstybes-finansu-duomenys/ekonominės-raidos-scenarijus>

Prognozuojama, kad 2017 m. valstybės biudžeto pajamos kartu su ES investicijomis ir kitos tarptautinės paramos lėšomis sieks 8,476 mlrd. Eur, arba 5,3 proc. daugiau nei buvo planuojama 2016 m., o išlaidos – 9,060 mlrd. Eur, arba 4,3 proc. daugiau nei 2016 m.

Numatoma, kad valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų konsoliduotos visumos pajamos (kartu su ES investicijomis ir kitomis tarptautinės paramos lėšomis) 2017 metais sudarys 9,997 mlrd. Eur, arba 5,9 proc. daugiau nei buvo planuojama gauti 2016 m., o išlaidos – 10,580 mlrd. Eur, arba 5 proc. daugiau nei 2016 m. 2016 metų valdžios sektoriaus struktūrinis deficitas sudarys apie 1,2 proc. BVP, valdžios sektoriaus deficitas – 0,7 proc. BVP. (Duomenų šaltinis: Lietuvos Respublikos finansų ministerija).

Vienas iš svarbiausių konkurencingumo ekonominių rodiklių yra tiesioginės užsienio investicijos (toliau – TUI). TUI apimtys Biržų rajono savivaldybėje 2015 m. pabaigoje siekė 22,96 mln. Eur ir palyginti su 2014 m. (9,84 mln. Eur), padidėjo 133 proc. ir sudarė 7,26 proc. Panevėžio apskrities TUI. TUI apimtys vienam Biržų rajono gyventojui 2015 m. palyginti su 2014 m. padidėjo 1,38 karto ir 2015 m. pabaigoje siekė 903 Eur (2014 m. pabaigoje buvo 379 Eur). Pagal vienam gyventojui tenkančias TUI Biržų rajonas 2015 m. iš visų Panevėžio apskrities savivaldybių atsiliko tik nuo Panevėžio miesto (2614 Eur). (Duomenų šaltinis: Lietuvos statistikos departamentas).

Materialinės investicijos (toliau – MI), tai investicijos ilgalaikiam materialiajam turtui sukurti, įsigyti arba jo vertei padidinti. MI Biržų rajone 2015 m. – 15,418 mln. Eur (prognozuojamas rodiklis), 2014 m. – 17,345 mln. Eur ir lyginant su 2014 m. sumažėjo 11,1 proc. Atitinkamai sumažėjo ir MI apimtys, tenkančios vienam gyventojui: nuo 662 Eur 2014 m. iki 600 Eur (prognozuojamas rodiklis) 2015 m. (sumažėjimas – 9,37 proc.). MI tenkančios vienam gyventojui Biržų rajono savivaldybėje 2015 m. buvo mažiausios apskrityje. (Duomenų šaltinis: Lietuvos statistikos departamentas).

VERSLAS

Vienas svarbiausių rodiklių, apibūdinančių verslo situaciją ir gyventojų verslumo lygį, yra bendras įmonių skaičius ir įmonių skaičius 1000-iui gyventojų. 2017 m. pradžioje Biržų rajone buvo registruoti 1128 (2016 m. pradžioje – 1191) ir veikė 463 (2016 m. pradžioje – 412, 2012 m. pradžioje – 464) ūkio subjektai, o 1000-iui gyventojų teko 45,7 (2016 m. pradžioje – 46,8) registruotų ir 18,8 (2016 m. pradžioje – 16,2, 2012 m. pradžioje – 16,8) veikiančių ūkio subjektų. Veikiančių ūkio subjektų 1000-iui gyventojų, 2017 m. pradžioje šalyje buvo du kartus daugiau nei savivaldybėje, o nuo Panevėžio apskrities veikiančių ūkio subjektų 1000-iui gyventojų savivaldybė atsiliko 33,8 proc. (Duomenų šaltinis: Lietuvos statistikos departamentas).

Smulkus ir vidutinis verslas yra vienas iš svarbiausių ekonomikos augimo veiksmų, turintis esminį poveikį bendrai šalies ūkio raidai, naujų darbo vietų kūrimui ir socialiniam stabilumui. 2017 m. pradžioje 75,4 proc. Biržų rajone veikusių ūkio subjektų (arba 349 įmonės) buvo mažos ir vidutinės įmonės. Daugiausia tai uždarnosios akcinės bendrovės ar individualios įmonės statusą turinčios įmonės, kuriose dirbo iki 4 (64,5 proc. įmonių) darbuotojų. Lietuvoje mažos ir vidutinės įmonės sudarė 79,6 proc., Panevėžio apskrityje – 73,3 proc. nuo visų veikusių ūkio subjektų. *(Duomenų šaltinis: Lietuvos statistikos departamentas).*

Dalis gyventojų ūkinę-komercinę veiklą vykdo įsigydamis verslo liudijimus Lietuvos Respublikos Vyriausybės nustatytoms veiklos rūšims vykdyti. Iš 89 LR Vyriausybės nustatytų veiklos rūšių, kuriomis verčiantis gali būti perkami verslo liudijimai, 2016 m. 573 (2015 m. – 606 2014 m. – 576) Biržų rajono gyventojai vertėsi 49 (2015 m. – 45, 2014 m. – 45) veiklos rūšimis. 2016 m. sumokėta gyventojų pajamų mokesčio nuo veiklos vykdomos įsigyjant verslo liudijimus – 29,4 tūkst. Eur (2015 m. – 33,0 tūkst. Eur, 2014 m. – 32,4 tūkst. Eur, 2013 m. – 29,9 tūkst. Eur). Pagal veiklos rūšis gyventojai daugiausiai pirko verslo liudijimus statybos veiklai – 138 (2015 m. – 151, 2014 m. – 181, 2013 m. – 152, 2012 m. – 102) gyventojai, prekybinei veiklai – 136 (2015 m. – 129, 2014 m. – 113, 2013 m. – 122, 2012 m. – 119) gyventojai, medienos ruošai, malkų gamybai – 35 (2015 m. – 38, 2014 m. – 31, 2013 m. – 40, 2012 m. – 43) gyventojai, statybinių dailidžių ir stalių dirbinių, medinės taros, kitų medienos gaminių gamybai, remontui – 32 (2015 m. – 26, 2014 m. – 25, 2013 m. – 23, 2012 m. – 26) gyventojai, kirpyklų, kosmetikos salonų, soliariumų veiklai – 59 (2015 m. – 55, 2014 m. – 49, 2013 m. – 46, 2012 m. – 46) gyventojai, variklinių transporto priemonių techninei priežiūrai ir remontui – 27 (2015 m. – 27, 2014 m. – 28, 2013 m. – 24, 2012 m. – 28) gyventojai, kvalifikacijos tobulinimo ir papildomo mokymo veiklai – 45 (2015 m. – 37) gyventojai.

Savivaldybės taryba, skatindama gyventojus užsiimti veiklomis, kuriomis gali būti verčiamasi, turint verslo liudijimą, nustatė mažesnius gyventojų pajamų mokesčio tarifus asmenims, 2016 m. įsigyjantiems verslo liudijimą verstis verslo liudijime nurodytos rūšies veikla Biržų rajono savivaldybės teritorijoje, taip pat visoje Lietuvoje, išskyrus Alytaus, Kauno, Klaipėdos, Palangos, Panevėžio, Šiaulių, Vilniaus miestų savivaldybių ir Marijampolės bei Neringos savivaldybių teritorijas. Taip pat taikė 50 proc. pajamų mokesčio už verslo liudijimą lengvatas pensinio amžiaus gyventojams, tėvams auginantiems tris ir daugiau vaikų, arba auginantiems bent vieną neįgalų vaiką, tėvams, vieniems auginantiems vaikus, asmenims, įsigyjantiems verslo liudijimą verstis tradicinių amatų veikla, ir asmenims, gaunantiems laikotarpį, kuriam įsigyjamas verslo liudijimas, su darbo santykiais ar jų esmę atitinkančiais santykiais susijusių pajamų. Neįgaliesiems asmenims, kuriems nustatytas 30–40 proc. darbingumo lygis – sumažino 60 proc., o asmenims, kurių darbingumo lygis 45–55 proc. – 40 proc. Bedarbiams, kurie nustatyta tvarka įregistruoti teritorinėje darbo biržoje sumažino mokestį 40 proc.

Nuo mokesčio už verslo liudijimą buvo atleisti neįgalieji, kuriems nustatytas 0–25 proc. darbingumo lygis, ir mokiniai (studentai).

Savivaldybės tarybos nustatytomis 2016 m. lengvatomis pasinaudojo 403 (2015 m. – 389, 2014 m. – 386, 2013 m. – 358, 2012 m. – 360) asmenys, lengvatų suma – 9873 Eur (2015 m. – 8398 Eur, 2014 m. – 9823 Eur, 2013 m. – 9408 Eur).

Skatindama smulkų ir vidutinį verslą, Savivaldybės taryba yra patvirtinusi Savivaldybės Smulkiojo ir vidutinio verslo plėtros programą (toliau – Programa). Programai iš Savivaldybės biudžeto 2016 m. buvo skirta 5000 Eur. Biržų rajono savivaldybės smulkiojo ir vidutinio verslo plėtros programos valdymo komisijos sprendimu 2980 Eur Programos lėšų buvo skirta Biržų turizmo klasteriui dalyvavimo tarptautinėje turizmo, laisvalaikio ir sporto parodoje „Adventur“ išlaidoms apmokėti.

STATYBOS IR GYVENAMASIS FONDAS

Statybos įmonių Biržų rajone atliktų darbų vertė 2015 m., palyginti su 2014 m., padidėjo 25,03 proc. ir siekė 12,97 mln. Eur. 2012–2014 m. šis rodiklis kito: 2012 m. – 10.42 mln. Eur, 2013 m. – 18.58 mln. Eur, 2014 m. – 10.37 mln. Eur. Statybos įmonių ir bendrovių atliktų darbų vertė, lyginant 2014 ir 2012 m. duomenis, Biržų rajone sumažėjo 0,49 proc., Lietuvoje – padidėjo 38,5 proc., Panevėžio apskrityje padidėjo – 22,7 proc., lyginant 2015 m. ir 2014 m. duomenis, Lietuvoje sumažėjo 1,9 proc., Panevėžio apskrityje padidėjo 21,8 proc. *(Duomenų šaltinis: Lietuvos statistikos departamentas).*

Biržų rajone 2015 m. pabaigoje gyvenamasis fondas sudarė 992,4 tūkst. kv. m, o vienam gyventojui teko 39,04 kv. m naudingojo ploto. Tai atitinkamai 1,9 ir 8,5 proc. daugiau nei 2012 m. Lietuvoje 2015 m. pabaigoje vienam gyventojui teko 29,71 kv. m, Panevėžio apskrityje – 33,22 kv. m gyvenamojo ploto. Vienam gyventojui tenkantis gyvenamasis fondas, lyginant 2015 ir 2012 m. duomenis, Lietuvoje padidėjo 3,6 proc., Panevėžio apskrityje – 7,2 proc. *(Duomenų šaltinis: Lietuvos statistikos departamentas).*

2016 m. pabaigoje Savivaldybės būsto fondą sudarė 402 butai (15,5 tūkst. kv. m). Lyginant su 2015 m. pabaiga, Savivaldybės būsto fondas sumažėjo 14 butų: iš Savivaldybės būsto fondo išbraukti po gaisro gyvenamajame name pripažinti netinkamais gyventi 11 butų, 2 butai parduoti jų nuomininkams, 1 butas, esantis kaimo bendruomenės name, perduotas bendruomenės reikmėms. Savivaldybės socialinį būstą 2016 m. pabaigoje sudarė 186 butai, kurių plotas – 7,3 tūkst. kv. m. 2016 m. pabaigoje sąrašuose savivaldybės socialiniam būstui išsinuomoti buvo įrašytos 134 šeimos (2015 m. – 149, 2014 m. – 239, 2013 m. – 234). Iš jų jaunos šeimos sudarė 18,7 proc. (2015 m. – 20,8 proc., 2014 m. – 25,5 proc., 2013 m. – 25,8 proc.), šeimos, auginančios tris ar daugiau vaikų – 7,5 proc. (2015 m. – 8,7 proc., 2014 m. – 8,4 proc., 2013 m. – 10,2 proc.), likę be tėvų globos asmenys 6 proc. (2015 m. – 6,7 proc., 2014 m. – 4,2 proc., 2013 m. – 4,4 proc.), neįgalieji ir sergantys lėtinių ligų sunkiomis formomis – 14,2 proc. (2015 m. – 14,8 proc., 2014 m. – 11,7 proc., 2013 m. – 12 proc.), bendrajame sąraše – 49,2 proc. (2015 m. – 45,6 proc., 2014 m. – 47,7 proc., 2013 m. – 44,9 proc.).

Per 2016 m. į sąrašus Savivaldybės socialiniam būstui išsinuomoti įrašyti 45 asmenys (šeimos) (2015 m. – 41, 2014 m. – 62, 2013 m. – 38). Savivaldybė kasmet būstu aprūpina vidutiniškai 28 asmenis ir šeimas (2016 m. būstas išnuomotas 22 asmenims (šeimoms), 2015 m. – 30 asmenų (šeimų), 2014 m. – 31 asmenims (šeimoms), 2013 m. – 32 asmenims (šeimoms)). *(Duomenų šaltinis: Savivaldybės administracijos informacija).*

TRANSPORTAS

Biržų rajono savivaldybėje yra 36 valstybinės reikšmės keliai, iš kurių 5 krašto ir 31 rajoninis. Šių kelių bendras ilgis – 456 km. Visi rajone esantys krašto keliai turi patobulintą dangą, tačiau rajoninių kelių tinklas su patobulinta danga sudaro tik 32,8 proc., t. y. 9,5 proc. mažiau nei Lietuvos vidurkis. Valstybinių kelių struktūroje vyrauja žvyrkeliai – 52 proc. Tokią situaciją nulėmė nedidelis eismo intensyvumas rajoniniuose keliuose. Bendroje kelių tinklo struktūroje vyrauja vietinių kelių tinklas, kuris sudaro 68,1 proc. viso kelių tinklo.

2016 m. bendras vietinės reikšmės automobilių kelių ilgis Biržų rajone siekė 974 km. Kelių su patobulinta danga ilgis siekė 88,8 km, žvyro kelių – 885,2 km. Žvyro kelių dalis Biržų rajono savivaldybėje 2016 m. buvo didžiausia, o kelių su patobulinta danga – mažiausia Panevėžio apskrityje. Tai rodo, kad vietinės reikšmės kelių dangai tobulinti būtinos didesnės investicijos. Pačeriaukštės k. ir Karajimiškio k. 2014-2016 m. naujai išasfaltuota 2 239 m dangų, Biržų m. per tą patį laikotarpį 2580 m.

Individualių lengvųjų automobilių skaičius 2015 m. Biržų rajone, kaip ir Lietuvoje bei Panevėžio apskrityje, padidėjo. Biržų rajone 2015 m., lyginant su 2014 m., individualių lengvųjų

automobilių skaičius nežymiai padidėjo nuo 10 523 iki 10 659 vnt. (beveik 1,3 proc.), nors nuo 2014 m. šis rodiklis žymiai mažėjo. Lyginant 2014 ir 2012 m. duomenis, šis skaičius sumažėjo 29,9 proc. (nuo 579 automobilių / 1000-iui gyventojų 2012 m. iki 406 – 2014 m.), o lyginant 2015 m. su 2014 m. padidėjo 3,2 proc. (nuo 406 automobilių / 1000-iui gyventojų 2014 m. iki 419 – 2015 m.). Tačiau pagal šį rodiklį 2015 m. Biržų rajonas lenkė Lietuvos Respublikos (385 automobilių / 1000-iui gyventojų), Panevėžio apskrities (382 automobiliai / 1000-iui gyventojų), ir Panevėžio apskrities savivaldybių (išskyrus Panevėžio rajono savivaldybę) vidurkius. *(Duomenų šaltinis: Lietuvos statistikos departamentas).*

Nuo automobilių skaičiaus keliuose neatsiejamas ir kelių eismo įvykių skaičius. 2015 m. Biržų rajone užregistruotas 20 (2014 m. – 31) kelių eismo įvykis, kurių metu buvo sužeista 19 (2014 m. – 34) ir žuvo 3 (2014 m. – 2) žmonės. Kelių eismo įvykių skaičius rajone 2012–2015 m. sumažėjo 37,5 proc., kai Lietuvoje ir Panevėžio apskrityje šis rodiklis sumažėjo, atitinkamai 10,6 ir 5,7 proc. *(Duomenų šaltinis: Lietuvos statistikos departamentas).*

Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatyme nustatyta viena iš savarankiškųjų savivaldybių funkcijų – vietinės reikšmės kelių ir gatvių priežiūra, taisymas, tiesimas ir saugaus eismo organizavimas. Vykdydama savo funkcijas Biržų rajono savivaldybės taryba 2016 m. vasario 18 d. sprendimu Nr. T-34 patvirtino Biržų rajono savivaldybės vietinės reikšmės kelių ir gatvių priežiūros ir plėtros 2016–2017 m. programą. Įgyvendinant minėtos programos priemones 2016 m. vietinės reikšmės kelių, gatvių, šaligatvių, pėsčiųjų-dviračių takų priežiūrai, atnaujinimui ir plėtrai iš Kelių priežiūros ir plėtros programos panaudota 1 563 056,12 Eur (iš jų Savivaldybei skirtos valstybės biudžeto specialios tikslinės dotacijos – 646 984,54 Eur.). 2015 m. pagal šią programą panaudota 1 349 tūkst. Iš Savivaldybės biudžeto 2016 m. panaudota apie 208 tūkst. Eur (2015 m. – apie 65 tūkst. Eur).

Keleivių vežimą autobusais vietinio (miesto ir priemiesčio) ir tolimojo reguliaraus susisiekimo kelių transporto maršrutais Biržų rajone vykdo savivaldybės kontroliuojama įmonė uždaroji akcinė bendrovė Biržų autobusų parkas. Bendrovė aptarnauja 7 (2015 m. – 7) tolimojo susisiekimo, 1 (2015 m. -1) miesto ir 30 (2015 m. – 34) priemiesčio reguliaraus susisiekimo maršrutų. 2016 m. lyginant su 2015 m., bendrovė aptarnauja 4 priemiesčio maršrutais mažiau. 2016 m. pervežta 426,3 tūkst. (2015 m. – 448,8 tūkst., 2014 m. – 507,9 tūkst., 2013 m. – 551,4 tūkst., 2011 m. – 645,7 tūkst.) keleivių, iš jų miesto maršrutuose – 52,1 tūkst. (2015 m. – 53,8 tūkst., 2014 m. – 63,0 tūkst., 2013 m. – 65,5 tūkst., 2011 m. – 80,6 tūkst.), priemiesčio – 208,4 tūkst. (2015 m. – 225,0 tūkst., 2014 m. – 262,8 tūkst., 2013 m. – 298,2 tūkst., 2011 m. – 360,9 tūkst.), tolimojo susisiekimo – 161,3 tūkst. (2015 m. – 165,4 tūkst., 2014 m. – 177,5 tūkst., 2013 m. – 184,1 tūkst., 2011 m. – 201,9 tūkst.), užsakomaisiais reisais – 4,5 tūkst. (2015 m. – 4,6 tūkst., 2014 m. – 4,6 tūkst., 2013 m. – 3,6 tūkst., 2011 m. – 2,3 tūkst.) keleivių. 2015 m. palyginus su 2011 m., matyti, kad pervežtų keleivių skaičius reguliariųjų reisų maršrutuose mažėjo, didėjo tik keleivių, pervežtų užsakomaisiais reisais, skaičius. Biržų autobusų parko veikla, vykdanč būtinus visuomenei keleivinio kelių transporto viešųjų paslaugų įsipareigojimus, nuostolinga. Nuostolių suma 2016 m. -105,6 tūkst. Eur (2015 m. – 73,26 tūkst. Eur, 2014 m. – 75,98 tūkst. Eur, 2013 m. – 46,3 tūkst. Eur, 2011 m. – 38,8 tūkst. Eur). Šie nuostoliai pagal Lietuvos Respublikos susisiekimo ministro 2010 m. liepos 20 d. įsakymu Nr. 3-457 patvirtintą Nuostolių, patirtų vykdanč keleivinio kelių transporto viešųjų paslaugų įsipareigojimus, kompensacijos apskaičiavimo tvarką turi būti kompensuojami iš savivaldybės biudžeto. 2016 m. bendrovės veiklos nuostolis -1,3 tūkst. Eur (2015 m. bendrovė uždirbo 2,8 tūkst. Eur grynojo pelno, 2014 m. – 19,4 tūkst. Eur, 2013 m. – 31,5 tūkst. Eur, 2012 m. patyrė 34,6 tūkst. Eur nuostolių).

PAVELDOSAUGA IR TURIZMAS

Turistų informavimo ir konsultavimo paslaugas Biržų rajone teikia Biržų turizmo informacijos centras (toliau – TIC). Biržų TIC aktyviai dirba vykdydamas rinkodarinę veiklą,

populiarindamas Biržus Lietuvoje ir užsienyje, formuodamas Biržų – patrauklaus ir svetingo miesto – įvaizdį. 2016 m. Biržų TIC apsilankė 7709 (2015 m. – 5990) lankytojų, iš kurių 1329 (2015 m. – 938) užsieniečiai. Biržų turizmo informacijos centre 2016 m., lyginant su 2015 m. lankytojų skaičius padidėjo 22 proc. 2016 m. ženkliai padidėjo turistų skaičius iš užsienio, daugumą sudarė latviai. Lyginant su 2015 m. net 29 proc. daugiau. Manome, kad užsieniečių skaičiaus augimą lėmė suorganizuoti trys infoturai Latvijos žiniasklaidos bei kelionių agentūrų atstovams Biržuose. Biržų TIC sėkmingai vykdo rinkodarinę veiklą, turimus išteklius reklamuoja informaciniuose portaluose, leidiniuose ir parodose. 2016 m. TIC dalyvavo tarptautinėje parodoje „Adventur 2016“ Vilniuje. Biržai buvo pristatyti atskirame stende. Rygos tarptautinėje turizmo parodoje „Balttour 2016“ Biržų kraštas buvo pristatytas asociacijos „Biržų turizmo klasteris“ stende.

Biržų TIC internetinėje svetainėje www.visitbirzai.lt informacija pateikiama penkiomis kalbomis – lietuvių k., latvių k., anglų k., rusų k., vokiečių k. Svetainės lankomumas taip pat išaugo, remiantis „Google analytics“ sistema, kurioje atsispindi svetainės lankomumas, 2016 m. lyginant su 2015 m. lankomumas išaugo net 20 proc..

Per 2016 m. Biržų krašto muziejų „Sėla“ (įskaičiuojant ir muziejaus skyrius) aplankė 55 204 (2015 m. – 51 342, 2014 m. – 45 300) lankytojų. Lankytojų skaičius 2016 m., lyginant su 2015 m., išaugo 7,5 proc., lyginant su 2014 m. – 22 proc.

Biržuose dar trūksta gidų, ypač galinčių vesti ekskursijas po miestą ir rajoną. Trūksta gidų, kalbančių vokiškai, lenkiškai. Atsidarius restoranui „Alaus kelias“ ir restoranui „Pilies skliautai“ (Biržų pilies rūmuose), išspręstas turistų maitinimo klausimas. Bet kol kas nepakankamos galimybės Biržuose apgyvendinti dideles turistų grupes, labai trūksta pramogų, ypač vakarais.

Pasinaudojus 2007–2013 m. ES finansinio laikotarpio investicijomis buvo įgyvendinti 8 turizmo, kultūros, kultūros paveldo srities projektai, kurių bendra vertė – 3,8 mln. Eur. Rezultatai: sutvarkyti 2 turistų traukos objektai (Biržų pilies rūmai ir Biržų m. A. Dauguviečio parkas) ir sukurti 3 nauji turizmo objektai (įrengtas kempingas prie Jaunimo parko šalia Širvėnos ežero, atkurtas arsenalas, įrengtas dviračių ir pėsčiųjų takas prie Širvėnos ežero).

Biržų rajono savivaldybės teritorijoje žinoma daugiau kaip 500 objektų, turinčių kultūrinę vertę. Kultūros vertybių registre yra įrašyta 474 objektai, iš jų 108 – valstybės saugomi, 19 – archeologiniai paveldo objektų, 30 – architektūros kompleksų, apie 15 pavienių statinių, 9 – kultūros paveldo objektai paskelbti paminklais, 80 – istorinės, memorialinės vietos, 206 – dailės kultūros vertybės, viena urbanistinė vietovė. Kultūros vertybių sąrašas nuolat papildomas naujais objektais.

Seniausias ir vertingiausias archeologinis paveldas – mūsų krašto žmonių kultūros materialinis palikimas. Istorinė Biržų miesto vieta, Biržų piliavietė, Rinkuškių bei Klausučių piliakalniai, Vinkšninių kapinynas, Astravo senkapis, Muoriškių pilkapiai vertingi mokslinė ir pažintine prasme. Minėti objektai pritaikyti turistams lankyti, nuolat tvarkomi. Planuojama tvarkyti Biržų pilies komplekso šiaurės vakarų dalies fosą bei pylimus, įrengti apžvalgos aikštelę. Senamiestyje, buvusioje estrados vietoje bei jos aplinkoje planuojama atlikti archeologinius žvalgymus ir nustatyti galimų kapinių teritoriją.

Išskirtinai vertingi yra rajono sakralinio paveldo objektai. Bažnyčios ir jų priklausiniai mūsų rajone yra prižiūrimi bei tvarkomi. Reikia paminėti įdomias ir vertingas medines koplyčias Vabalninko sen., kurios tvarkomos Vabalninko bažnyčios klebono bei bendruomenės iniciatyva: Jasiuliškių, Lamokėlių, Šukionių kaimų koplyčios.

Padidintas dėmesys Biržų krašto žydų paveldo objektams – tvarkomos Biržų, Nemunėlio Radviliškio ir Vabalninko žydų kapinės ir holokausto vietos. Sutvarkyti Vabalninko vasarinės ir žieminės sinagogų fasadai, 2017 m. bus įrengtos nuorodos, žyminčios žydų kapinių ir sinagogų

vietas, bei kryptis, kaip iki jų nuvažiuoti.

Rengiantis Lietuvos valstybės 100-mečio minėjimui būtina pagerbti Lietuvos valstybės ir Lietuvos kariuomenės kūrėjus bei 1918-1920 m. savanorius – pažymėti ir sutvarkyti jų gimtąsias vietas bei kapavietes.

Didelį susirūpinimą kelia nykstantis buvusių dvarų, palivarkų paveldas. Liūdnai nuteikia be priežiūros palikti pastatų griuvėsiai ar griūvantys statiniai. Valstybės politika šiai paveldo kategorijai labai nenuosaiki, nors tam reikalingos didelės ir ilgalaikės investicijos. Daug mūrinių ir ypač medinių pastatų yra labai prastos avarinės būklės ir dėl to negrįžtamai prarandama didelė dalis vertingo paveldo. Tai Papilio, Skrebiškio, Kraštų, Daudžgirių, Didžiosios Panemunės buvusių dvarų sodybų fragmentai.

Džiugina privačiomis lėšomis tvarkoma Mantagailiško buvusio dvaro sodyba: vykdomi archeologiniai, istoriniai, architektūriniai tyrimai ir projektavimo darbai, prižiūrima ir tvarkoma teritorija. Privačiomis lėšomis aktyvi veikla vykdoma ir Butautų dvaro sodyboje. Taip suteikiama galimybė visuomenei pažinti krašto paveldą.

Istorijos paminklų – neveikiančių kapinių rajone yra 83, laidojimo vietų – 62. Teritorijos tvarkomos pagal galimybes, joms tvarkyti trūksta lėšų.

Nuolat vykdoma kultūros paveldo objektų stebėseną, vertinama bei fiksuojama jų būklė bei vertingųjų savybių būklės kaita.

2015 m. prasidėjo penkerių metų laikotarpis, per kurį bus stebima visų valstybės saugomų kultūros paveldo objektų būklė bei vertinami jos pokyčiai. 2015 metais patikrinta 16 valstybės saugomų paveldo objektų, kultūros paveldo savininkams pirkimo-pardavimo sandoriams sudaryti pateikti 3 būklės tikrinimo aktai. 2016 m. patikrinta 30 valstybės saugomų paveldo objektų. Kultūros paveldo savininkams pirkimo-pardavimo sandoriams sudaryti pateikti 2 būklės tikrinimo aktai.

Labiausiai nykstančių kultūros vertybių sąrašė išlieka dailininko P. Kalpoko (1880–1945) gimtinė (savininkas – privatus asmuo), Siaurojo geležinkelio Kraštų stotis (valdytojas – UAB „Lietuvos geležinkeliai“), Astravo dvaro sodybos vandens malūnas (valdytojas – privatus asmuo), Daudžgirių, Skrebiškių, Papilio buvusių dvarų sodybos, buvusi vaistinė Biržų m., Bielinio g. 1.

Ne visiems Kultūros vertybių sąrašė esantiems paveldo objektams nustatytos vertingosios savybės, todėl 2015 metais sudaryta Biržų rajono savivaldybės Nekilnojamojo kultūros paveldo vertinimo taryba. Planuojama pagal galimybes rengti apskaitos medžiagą bei teikti Savivaldybės vertinimo tarybai svarstyti dėl teritorijų tikslinimo bei vertingųjų savybių nustatymo.

INŽINERINĖ IR ENERGETINĖ INFRASTRUKTŪRA

Elektros energijos ir dujų tiekimą Biržų rajone užtikrina AB „Energijos skirstymo operatorius“. Rajono elektros energijos perdavimo tinklą, kuris priklauso AB LITGRID, sudaro 74 km (110 kV) oro linijų, taip pat savivaldybės teritoriją kerta 32 km (330 kV) oro linijų. Biržų rajoną gamtinės dujos pasiekia magistralinio dujotiekio Panevėžys–Ryga atšaka. Rajone dujofikuoti tik Biržų miestas ir Rinkuškių, Likėnų, Medeikių kaimai bei Pabiržės miestelis.

Biržų rajone pagrindinis šilumos energijos gamintojas ir tiekėjas yra uždaroji akcinė bendrovė „Litesko“ filialas „Biržų šiluma“. Didžioji šilumos energijos dalis yra pagaminama dviejose Biržų miesto katilinėse. Vabalninke šiluma tiekama iš Biržų technologijų ir verslo mokymo centro Vabalninko skyriaus katilinės. Kitose rajono gyvenvietėse centralizuoto šilumos tiekimą nėra, naudojamos nedidelės galios individualios katilinės, kuriose daugiausiai naudojamas kietas kuras. Rinkuškių kaime dalis daugiabučių namų bei visuomeninių pastatų yra apšildomi gamtinėmis dujomis, tačiau bendro šiluminio tinklo čia nėra, o šiluma gaminama

kiekvieno pastato individualioje katilinėje. Esamos katilinės turi pakankamą galios rezervą. Biržų katilinių galia išnaudojama apie 23 proc.

UAB „Litesko“ filialas „Biržų šiluma“ iš viso eksploatuoja 14,2 km centralizuoto šilumos tiekimo vamzdynų. Siekdama sumažinti šilumos nuostolius, UAB „Litesko“ pasinaudojo ES fondų investicijomis ir atnaujino dalį Biržų m. magistralinių šilumos tinklų. 2005–2015 m. rekonstruotų trasų ilgis – 7,3 km. arba 51 proc. šilumos tiekimo vamzdyno. Šilumos trasų nuostoliai kasmet mažėja (nuo 17624 MWh 2003 m., kada jie sudarė 33 proc. nuo pagamintos šilumos energijos, iki 5298 MWh 2014 m., 5140 MWh 2015 m., 5126 MWh 2016 m. Šilumos trasų nuostoliai 2016 m. (16,5 proc.) lyginant su 2003 m. (32,8 proc.) sumažėjo beveik 2 k.

Biržų rajono savivaldybės tarybos 2015 m. rugsėjo 29 d. sprendimu uždaroji akcinė bendrovė „Biržų vandenys“ paskirta viešuoju geriamojo vandens tiekėju ir nuotekų tvarkytoju Biržų rajono savivaldybės viešojo geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo teritorijoje. 2015 m. birželio 18 d. UAB „Biržų vandenys“ suteikta geriamo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo licencija. Daugiau šių paslaugų tiekėjų, turinčių licencijas, Savivaldybės teritorijoje nėra.

Centralizuotą geriamojo vandens tiekimo paslaugą gauna 56 proc. UAB „Biržų vandenys“ aptarnaujamos teritorijos gyventojų. Biržų rajono savivaldybės teritorijos vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo infrastruktūros plėtros plane pateiktais duomenimis, centralizuotu vandens tiekimu rajone naudojasi 51,5 proc. gyventojų. Likusi dalis gyventojų naudojasi individualiais gręžtiniais arba kastiniais šuliniais, kurių dalies (apie 44 proc. šulinių) vandens kokybė viršija leistiną nitratų normą. Vandens tiekimo sistemos įrengtos 33 rajono miesteliuose ir kaimuose bei Biržų mieste. Biržų rajone paklota apie 85,3 km vandentiekio tinklų (UAB „Biržų vandenys“ eksploatuoja 77 km), eksploatuojamos 33 vandenvietės. Geriamojo vandens kokybės gerinimo įrenginiai įrengti tik Kratiškių ir Pačeriaukštės kaimuose bei Biržų mieste. Dauguma vandentiekio tinklų 40–50 metų senumo, jų būklė nepatenkinama, nėra atlikta tinklų inventorizacija.

UAB „Biržų vandenys“ eksploatuoja apie 110,7 km nuotekų tinklų ir 14 nuotekų valyklų. Dar 4 valyklos eksploatuoja rajono bendruomenės. Savivaldybės administracijos duomenimis, prie centralizuotos nuotekų sistemos rajone prisijungę apie 45 proc. rajono gyventojų (60 proc. UAB „Biržų vandenys“ aptarnaujamos teritorijos gyventojų). Neprisijungę gyventojai nuotekas kaupia išsėmimo duobėse, iš kur jos išgabenamos į nuotekų valyklas, tačiau dalis jų nevalytas nuotekas išleidžia į laukus, kur sveikatai pavojingos medžiagos patenka į požeminius vandens telkinius. Virš 50 proc. nuotekų tinklų būklė nepatenkinama, todėl būtinas vamzdynų rekonstravimas. Dalis nuotekų valymo įrenginių (išskyrus Biržų miesto, Pačeriaukštės, Kirdonių, Obelaukių, Pabiržės, Smilgių, Šukonių, Germanišio ir Meilūnų gyvenviečių) yra fiziškai ir morališkai nusidėvėję, jų eksploatacija nuostolinga ir neefektyvi. Lietuvos statistikos departamento duomenimis, 2015 m. Biržų rajono savivaldybėje į paviršinius vandenis buvo išleista 1569,3 tūkst. kub. m nuotekų (2012 m. – 1670,8 tūkst. kub. m). 2012 m. į paviršinius vandenis nebuvo išleista nepakankamai išvalytų nuotekų, 2013 m. nepakankamai išvalytų nuotekų išleista – 1,2 tūkst. kub. m, 2015 m. – 1,2 tūkst. kub. m.

Biržų miesto gatvėms apšviesti 2016 m. naudoti 1307 (2015 m. – 1340) šviestuvai, iš jų 1246 (2015 m. – 1188) šviestuvai su aukšto slėgio natrio lempomis ir 61 (2015 m. – 21) – su LED lempomis. 325 šviestuvai (2015 m. – 131) – su gyvsidabrio lempomis nenaudojami. Gatvių apšvietimo tinklų eksploatacijos, priežiūros ir remonto paslaugas teikia UAB „Biržų komunalinis ūkis“.

APLINKOSAUGA

Atliekų tvarkymas – viena iš svarbiausių aplinkos apsaugos sričių, reguliuojančių gamybos, paskirstymo ir vartojimo produktų sąveiką su gamtine aplinka (dirvožemiu, oru,

vandeniu, klimatu). Biržų rajone komunalines atliekas, antrines žaliavas (stiklą, plastmasę ir popierių / kartoną), buityje susidarančias pavojingas ir didžiąsias atliekas renka ir tvarko UAB „Biržų komunalinis ūkis“. 2014 metais baigti uždaryti ir rekultivuoti visi neatitinkantys gamtosauginių reikalavimų sąvartynai ir šiukšlynai. Nuo 2009 m. liepos 16 d. šie sąvartynai neekspluatuojami ir šiuo metu atliekos vežamos į regioninį nepavojingų atliekų sąvartyną Dvarininkų kaime, Panevėžio rajone. Biržų rajone veikia buitinių atliekų perkrovimo stotis ir dvi stambiųjų ir pavojingų atliekų surinkimo aikštelės Biržuose ir Vabalninke. Žaliosios atliekos priimamos dviejose kompostavimo aikštelėse.

2016 m. buitinėms atliekoms tvarkyti ir surinkti naudoti 11 894 konteineriai. Per 2015-2016 metus gyventojams išdalinta 6360 pakuočių atliekų surinkimo konteinerių, bendrojo naudojimo vietose įrengtos 56 aikštelės atliekų surinkimo konteineriams pastatyti. Buitinių atliekų surinkimo paslaugos teiktos 25,6 tūkst. gyventojų. 2016 m. į Panevėžio regiono atliekų tvarkymo centro mechaninio-biologinio apdorojimo įrenginius išvežta 3842 t komunalinių atliekų, viso surinkta komunalinių atliekų 8467 t. Antrinėms žaliavoms surinkti naudojami 78 vnt. kolektyvinių konteinerių komplektai ir 6380 vnt. individualių. Surinkta ir išvežta perdirbti 651 tonų antrinių žaliavų. Tvarkyti nelegalūs, savavališkai gyventojų supilti atliekų sąvartynai, į UAB „Metaloidas“ išvežta 3,38 tonų šešeimininkių padangų. Per akciją „DAROM“ surinkta ir išvežta 53 tonų įvairių atliekų. Pasirašytos papildomos atliekų surinkimo sutartys su Gamintojų ir importuotojų asociacija, EEPA ir UAB „Žalvaris“ dėl pavojingų atliekų surinkimo iš mokyklų, įstaigų ir gyventojų. Surinkta ir išvežta utilizuoti 40 tonų pavojingų atliekų. Vieni didžiausių oro teršėjų Lietuvoje – pramonės, energetikos įmonės ir transportas. Siekiant užtikrinti švaresnį Biržų rajono savivaldybės aplinkos orą, vykdyta aplinkos oro taršos prevencija ir siekta sudaryti sveikesnes žmonių gyvenimo sąlygas rajone. Vykdamas Biržų rajono savivaldybės aplinkos oro kokybės valdymo programą ir jos įgyvendinimo priemonių planą (iki 2015 metų) pateiktais duomenimis, Biržų mieste ir rajone yra tik 14 įmonių, kurios teršia orą kietosiomis dalelėmis, anglies ir azoto oksidais, lakiaisiais organiniais junginiais, sieros dioksidu. Šių įmonių į orą išmetamų teršalų kiekiai taip pat nedideli. Bendras įmonių išmetamų kietųjų dalelių kiekis 2014 m. buvo 10,2 tonos.

Biržų miestas neturi pietinio ir šiaurinio aplinkkelių, todėl didžioji sunkiojo transporto dalis važiuoja miesto gatvėmis. Mieste dar yra 30 km žvyro dangą padengtų gatvių. Išmetamosios dujos, dylančių padangų dulkės labai teršia orą Pasvalio, Vabalninko, Respublikos ir Skaistkalnės gatvėse. Užbaigus aplinkkelio statybą Vabalninke sumažėjo oro tarša.

Biržų mieste 62 proc. gyventojų gyvena individualiuose namuose, kurių didžioji dalis šildomi kietu kuru. Nereti atvejai, kada buitiniuose kūrenimo įrenginiuose yra deginamos plastiko atliekos, guma, panaudoti tepalai ir įvairios kitos kurui netinkamos atliekos. Dėl to šaltuoju metų periodu individualių namų kvartaluose padidėja oro tarša. Be to, šių medžiagų degimo procese susidariusios nuodingos medžiagos teršia paviršinius vandenis ir dirvožemį.

2012–2014 m. įgyvendinti ES fondų ir savivaldybės lėšomis finansuoti Širvėnos ežero išvalymo ir pakrančių gamtosauginio tvarkymo projektai. Išvalyta 25 ha ežero ploto, projektų vertė – 1596,9 tūkst. Eur, iš jų ES fondų lėšos – 1396,0 tūkst. Eur, savivaldybės lėšos – 200,9 tūkst. Eur.

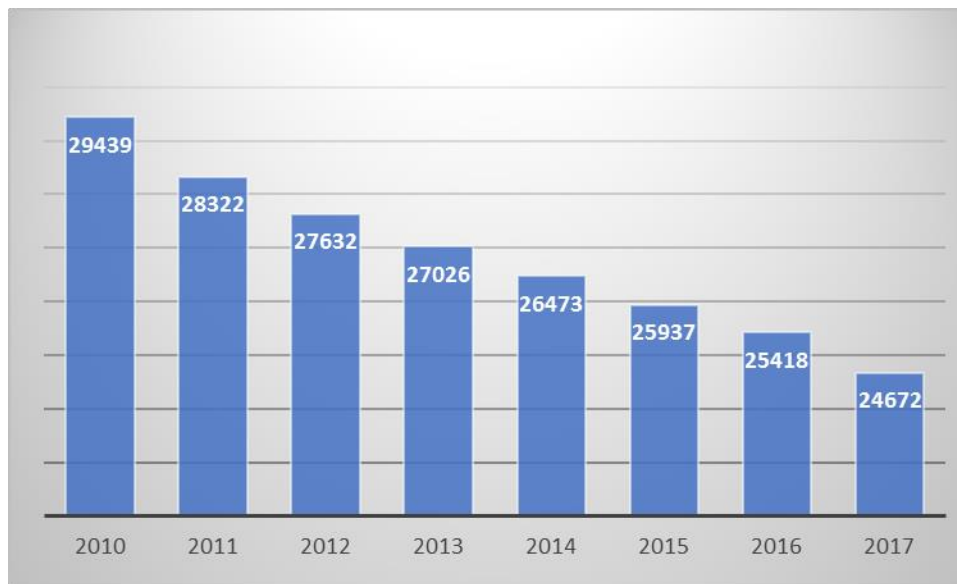
SOCIALINIAI VEIKSNIAI

DEMOGRAFINĖ SITUACIJA

Statistikos departamento duomenimis, 2017 m. pradžioje Biržų rajono savivaldybėje gyveno 24672 (2016 m. pradžioje – 25418) gyventojai (11 proc. Panevėžio apskrities gyventojų), iš jų miesto gyventojų dalis sudarė 48,2 (2016 m. pradžioje – 48,3, 2015 m. pradžioje – 48,0 proc.), kaimo – 51,8 proc. (2016 m. pradžioje – 51,7, 2015 m. pradžioje – 52 proc.).

Savivaldybėje, kaip ir visoje šalyje, dėl neigiamos natūralios gyventojų kaitos ir neigiamos neto migracijos gyventojų skaičius mažėja. 2010–2017 m. pradžios laikotarpiu gyventojų skaičius Savivaldybėje sumažėjo 16,2 proc. (Lietuvoje – 9,3 proc., Panevėžio apskrityje – 13,2 proc.). Pagrindinė tokio gyventojų skaičiaus mažėjimo priežastis – neigiamas migracijos saldo.

Biržų rajono gyventojų skaičiaus dinamika, 2010–2017 m. pradžioje

Šaltinis: Lietuvos statistikos departamentas

** - išankstiniai duomenys*

2016 m. pradžioje Biržų rajone gyveno 3531 (2015 m. pradžioje – 3658) 0–15 metų amžiaus gyventojų. Jie sudarė 13,9 (2015 m. pradžioje – 14,1) proc. visų Savivaldybės gyventojų. Tais pačiais metais Lietuvoje šios amžiaus grupės gyventojai sudarė 15,7 proc. (2015 m. pradžioje – 15,7 proc.), Panevėžio apskrityje – 14,5 proc. (2015 m. pradžioje – 14,6 proc.) visų gyventojų. 2013–2016 m. pradžios laikotarpiu Biržų rajone 0–15 metų amžiaus gyventojų skaičius sumažėjo 10,6 proc. (Lietuvoje – 3,7 proc., Panevėžio apskrityje – 8,7 proc.).

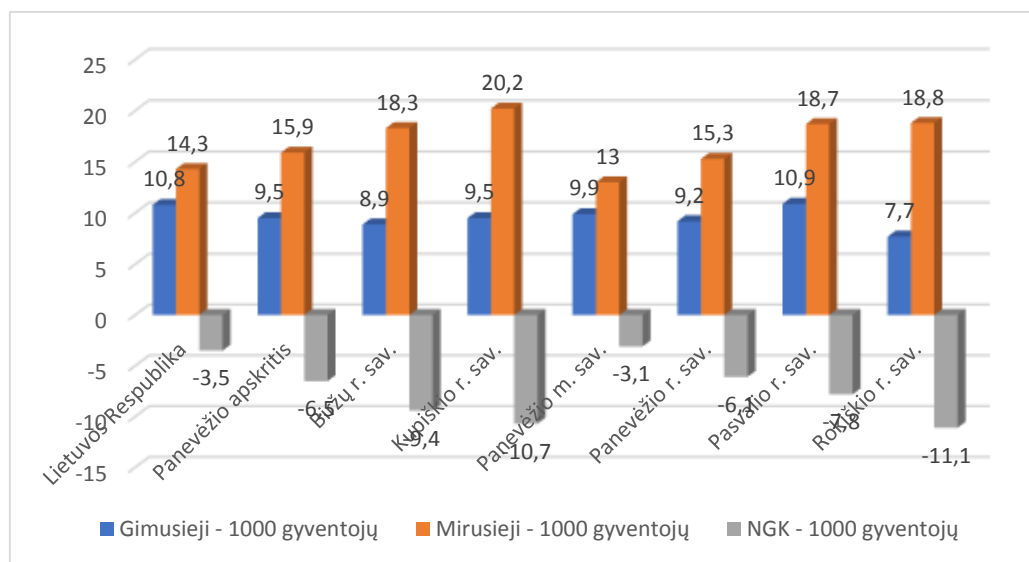
Darbingo amžiaus gyventojų skaičius irgi turi mažėjimo tendenciją. 2016 m. pradžioje Biržų rajone gyveno 14 877 (2015 m. pradžioje – 15 128) darbingo amžiaus gyventojai, kurie sudarė 58,5 (2015 m. pradžioje – 58,3 proc.) visų Savivaldybės gyventojų. Tais pačiais metais Lietuvoje šios amžiaus grupės gyventojai sudarė 62,0 proc. (2015 m. pradžioje – 62 proc.), Panevėžio apskrityje – 60,6 proc. (2015 m. pradžioje – 60,6 proc.) visų gyventojų. Darbingo amžiaus gyventojų skaičius Savivaldybėje 2015–2016 m. laikotarpiu sumažėjo 1,7 proc. (Lietuvoje – 1,1 proc., Panevėžio apskrityje – 1,9 proc.).

2016 m. pradžioje Biržų rajone gyveno 7010 (2015 m. pradžioje – 7151) pensinio amžiaus gyventojas, o jų dalis nuo bendro gyventojų skaičiaus sudarė 27,6 proc. (2015 m. pradžioje – 27,6 proc.). Pensinio amžiaus gyventojų skaičius Savivaldybėje analizuojamu laikotarpiu kito netolygiai, o lyginant 2016 ir 2013 m. pradžios duomenis, sumažėjo 7,5 proc. (Lietuvoje – 3,4 proc., Panevėžio apskrityje – 4,4 proc.). Galima daryti išvadą, kad Biržų rajonui būdinga gyventojų senėjimo tendencija, šios amžiaus grupės dalis nuo bendro Savivaldybės gyventojų skaičiaus viršija Lietuvos (2016 m. pradžioje – 22,3 proc.; 2015 m. pradžioje – 22,3 proc.), Panevėžio apskrities (2015 m. pradžioje – 24,8 proc., 2016 m. pradžioje – 24,9 proc.) ir visų apskrities savivaldybių rodiklius.

2015 m. 1000-iui gyventojų Biržų rajone teko 8,9 (2014 m. – 8,3) gimusiųjų, 18,3 (2014

m. – 18,8) mirusiųjų, o natūrali gyventojų kaita buvo neigiama ir siekė - 9,4 (2014 m. buvo - 10,5). 1000-iui gyventojų tenkančios natūralios gyventojų kaitos (NGK) rodikliai Biržų rajone 2014– 2015 blogesni nei Lietuvoje (-3,4 ir - 3,5) bei Panevėžio apskrityje (- 5,8 ir - 6,5) ir visose apskrities savivaldybėse, išskyrus Rokiškio rajono savivaldybę (-10,9 ir -11,0).

Gimstamumas, mirtingumas ir natūrali gyventojų kaita 2015 m.

Šaltinis: Lietuvos statistikos departamentas

Lietuvos gyventojų skaičius mažėja ne tik dėl neigiamo gyventojų prieaugio, bet ir emigracijos. 2016 m. iš Lietuvos išvykimą deklaravo 50 978* (2015 m. – 44 533), o atvykimą – 21 358* (2015 m. – 22 130) žmonės. Migracijos saldo 2016 m. Lietuvoje siekė - 29 620* (2015 m. – 22 403). Biržų rajone per 2016 m. savo išvykimą iš Lietuvos deklaravo 419* (2015 m. – 304) gyventojas, o iš užsienio į Savivaldybę atvyko 102 (2015 m. – 131) gyventojai, migracijos saldo – - 317 (2015 m. – -173). Iš viso 2015 m. iš Biržų rajono išvyko 853 (2014 m. – 836), atvyko – 578 (2014 m. – 579) žmonės, migracijos saldo buvo neigiamas ir siekė -275 (2014 m. – -257). Lyginant 2013 m. ir 2015 m., migracija Biržų rajone sumažėjo 2,1 proc. (2014 m. – - 8,5 proc). Neigiamas migracijos saldo vyravo ne tik Biržų rajone, bet ir Lietuvoje, Panevėžio apskrityje.(*- išankstiniai duomenys).

UŽIMTUMAS IR DARBO RINKA

2015 m. užimtų gyventojų skaičius Biržų rajone siekė 10,3 tūkst. ir, lyginant su 2014 m. (9,6 tūkst.), padidėjo 7,3 proc. 2012–2015 m. laikotarpiu šis rodiklis rajone didėjo (nuo 9,9 tūkst. 2012 m. iki 10,3 tūkst. 2015 m.). Lyginant 2015 ir 2012 m. duomenis, užimtųjų skaičius Biržų rajone padidėjo 4 proc. (Lietuvoje padidėjo 4,6 proc., Panevėžio apskrityje padidėjo 2,8 proc.). (Duomenų šaltinis: Lietuvos statistikos departamentas).

Biržų rajone pagal 2016 m. gruodžio mėnesio pabaigoje Lietuvos darbo biržos duomenis buvo registruota 1,5 tūkst. bedarbių. Bedarbių skaičius rajone nuo 2011 m. nuosekliai mažėjo iki 2016 m. (2011 m. – 2,0 tūkst., 2012 m. – 1,8 tūkst., 2013 m. – 1,7 tūkst., 2014 m. – 1,6 tūkst., 2015 m.-1,6 tūkst.), lyginant su 2011 m., 2016 m. bedarbių skaičius buvo 25 proc. mažesnis. 2016 m. lyginant su 2015 m. Biržų rajone bedarbių skaičius sumažėjo 6,3 proc. Lietuvoje, lyginant 2015 ir 2011 m. duomenis, bedarbių skaičius sumažėjo 41 proc., Panevėžio apskrityje – 45 proc.

Registruotų bedarbių ir darbingo amžiaus gyventojų santykis (nedarbo lygis) Biržų rajone 2016 m. gruodžio mėn. duomenimis siekė 10,4 proc. ir buvo didesnis nei Lietuvoje (7,6 proc.) bei Panevėžio apskrityje (8,6 proc.) ir mažesnis nei visose apskrities savivaldybėse (išskyrus Panevėžio m. ir r. savivaldybes). Nedarbo lygis Savivaldybėje 2011–2016 m. mažėjo (nuo 13,4 proc. 2011 m. iki 10,4 proc. – 2016 m.). *(Duomenų šaltinis: Lietuvos darbo birža)*

Vidutinis mėnesinis bruto darbo užmokestis 2016 m. Biržų rajone siekė 648,50 Eur (2013 m. – 500,17 Eur) ir buvo mažesnis nei Lietuvoje (783,3 Eur), Panevėžio apskrityje (699,90 Eur) ir visose apskrities savivaldybėse, bet didesnis negu Panevėžio rajono (645,00 Eur), Kupiškio rajono (598,80 Eur) ir Pasvalio rajono (635,20 Eur) savivaldybėse. Vidutinis mėnesinis darbo užmokestis Biržų rajone, kaip ir visoje Lietuvoje, 2013–2016 m. didėjo, ir lyginant su 2013 m. buvo 26,3 proc. didesnis. *(Duomenų šaltinis: Lietuvos statistikos departamentas)*.

ŠVIETIMAS

2016 m. rugsėjo 1 d. duomenimis, Savivaldybės gyventojų švietimo poreikiams tenkinti veikė 14 Savivaldybės tarybai pavaldžių bendrojo ugdymo mokyklų: 1 mokykla-darželis, 1 jaunimo mokykla, 9 pagrindinės mokyklos, 1 mokykla – daugiafunkcis centras, 2 gimnazijos, kuriose dirbo 312 pedagoginiai darbuotojai.

2015–2016 mokslo metais ikimokyklinis ir priešmokyklinis ugdymas teiktas 1 mokykloje-darželyje, 4 lopšeliuose-darželiuose, 1 universaliame daugiafunkciame centre, 7 bendrojo ugdymo mokyklose ir 1 mokykloje-daugiafunkciame centre. Sudarytos sąlygos ikimokyklinio amžiaus vaikams ir jų šeimoms arti gyvenamosios vietos naudotis kokybiškais ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo paslaugomis, priimami visi norintys. Ikimokyklinis ugdymas teiktas 481 ikimokyklinio amžiaus vaikų (2015 m. – 550). Pagal priešmokyklinio ugdymo programą 2016 m. ugdyti 223 šešiamečiai.

Patvirtintas Biržų rajono savivaldybės bendrojo ugdymo mokyklų tinklo pertvarkos 2016–2020 m. bendrasis planas. 2016 m. įsteigta biudžetinė įstaiga Biržų rajono Kirdonių universalus daugiafunkcis centras ir Biržų rajono sporto mokykla prijungta prie 2016 m. įsteigto Biržų rajono kūno kultūros ir sporto centro. Biržų rajono kūno kultūros ir sporto centrą lankė 344 mokiniai, juos mokė 15 mokytojų, mokyklos baigimo pažymėjimus gavo 24, Biržų Vlodo Jakubėno muzikos mokyklą – 231 mokiny, dirbo 25 mokytojai.

Įgyvendintomis Ugdymo kokybės ir mokymosi aplinkos užtikrinimo programos priemonėmis realizuotos savarankiškosios ir valstybinės (valstybės perduotos savivaldybėms) savivaldybės funkcijos. Užtikrintas Savivaldybės teritorijoje gyvenančių vaikų iki 16 metų mokymasis pagal privalomojo švietimo programas. Mokosi visi mokiniai, gyvenantys Savivaldybės teritorijoje, išskyrus išvykstančius. 267 savivaldybės teritorijoje registruotų 8–18 metų vaikai išvyko gyventi į užsienį, 2 neprivalomas mokymasis (t. y., netėsia tolimesnio mokymosi), 2 – gyvena Biržų rajono savivaldybės teritorijoje, mokosi Latvijoje. Pakeistas Biržų rajono pagalbos mokiniui, mokytojui ir mokyklai centro pavadinimas ir nuostatai nuo 2017 m. sausio 4 d. veikia Biržų rajono švietimo pagalbos tarnyba. Organizuotas švietimo pagalbos teikimas mokiniui, mokytojui, šeimai, mokyklai. 2015–2016 m. m. įvyko 220 įvairių pedagoginių kvalifikacijos tobulinimo renginių, kuriuose dalyvavo 6277 dalyviai. Atlikta 170 pedagoginių psichologinių vaikų įvertinimų, suteikta 1316 pedagoginių psichologinių ir psichologinių konsultacijų mokiniams, mokytojams ir tėvams.

2015–2016 mokslo metais vidurinio ugdymo programą baigė 169 abiturientai, vidurinį išsilavinimą įgijo 163 mokiniai (96 proc.). 4 abiturientai gavo aukščiausius anglų kalbos 100 balų įvertinimus. Savivaldybės mokyklose iš 184 dešimtos klasės mokinių 178 įgijo pagrindinį išsilavinimą (97proc.). Nacionalinė mokyklų vertinimo agentūra vykdė Pabiržės pagrindinės mokyklos veiklos kokybės išorės vertinimą. Bendrojo ugdymo mokyklos atliko veiklos kokybės įsivertinimus ir pateikė pažangos ataskaitas Nacionalinei mokyklų vertinimo agentūrai.

Neformaliojo švietimo mokyklos Savivaldybės tarybos nustatyta tvarka vykdė veiklos kokybės įsivertinimus. Organizuotas Biržų rajono savivaldybės bendrojo ugdymo mokyklų mokymosi pažangos skatinimo konkursas, ketvirtasis Savivaldybės švietimo forumas, kuriame pristatyti Biržų rajono savivaldybės bendrojo ugdymo mokyklų mokymosi pažangos skatinimo konkurso rezultatai: 9 mokyklose (iš 13) sumažintas žemus pasiekimus turinčių mokinių skaičius; 9 mokyklose (iš 13) sumažintas pamokų praleidinėjimas ir vėlavimas į pamokas; 2 mokyklos padidino aukštus pasiekimus turinčių mokinių skaičių; 2 mokyklos kompensavo (iš dalies) netolygias mokinių socialines, ekonomines, kultūrines sąlygas. Už 2016 metais pasiektą pažangą apdovanotos Biržų „Aušros“, Biržų „Kaštonų“, Papilio pagrindinės mokyklos, 14 iniciatyvių mokytojų.

Vykdytas vaiko minimaliosios priežiūros priemonių koordinavimas. 2015–2016 mokslo metais įvyko 7 Savivaldybės administracijos vaiko gerovės komisijos posėdžiai, kurių metu svarstyti 20 mokinių. 18 vaikų taikytos minimalios (iš jų 4 pakartotinai) priemonės, 1 vidutinės priežiūros priemonė, 1 pratęsta vidutinės priežiūros priemonė. Bendradarbiaujant su policija, surengti futbolo ir teniso turnyrai, kuriuose dalyvavo 90 mokinių. Surengta 10 reidų dėl mokinių rūkymo mokyklų teritorijoje prevencijos.

Organizuotas bendrojo ugdymo mokyklų mokinių, gyvenančių kaimo gyvenamosiose vietovėse, neatlygintinas pavėžėjimas į mokyklas ir į namus. 2016 m. rugsėjo 1 d. duomenimis pavežami 1205 mokiniai, lyginant su 2015 m. rugsėjo 1 d. duomenimis sumažėjo 8 proc. (2015 m. -1312 mokiniai).

Švietimo įstaigose, įgyvendinančiose mokymą pagal ikimokyklinio, priešmokyklinio ir bendrojo ugdymo programas, organizuotas maitinimo paslaugų teikimas.

Neformaliojo vaikų švietimo programas 25 teikėjai vykdė 42 programas, jose dalyvavo 754 mokiniai.

2015–2016 mokslo metais gabiems mokiniams organizuotos 24 mokomųjų dalykų rajono olimpiados, 6 konkursai. Olimpiadose dalyvavo 1041 mokiny, konkursuose – 488 mokiniai. Organizuotos 44 sporto varžybos, jose dalyvavo 1280 mokinių. Savivaldybė skyrė transportą nuvykti į šalies olimpiadas, konkursus ir varžybas. Organizuota Mokslo metų užbaigimo šventė. Prizai, padėkos raštai, medaliai, sporto taurės įteiktos 137 pirmųjų vietų laimėtojams ir 69 jų mokytojams. Už laimėtas dvi III vietas šalies olimpiadose pagerbti Biržų „Saulės“ gimnazijos mokiniai: rusų kalbos olimpiadoje – Ernestas Lukovnikovas (mokytoja Jadvyga Džiugienė), dailės olimpiadoje – Dvilė Ajauskaitė (mokytoja Daiva Zalogienė). Sporto taurėmis apdovanotos Biržų „Kaštonų“, Biržų „Aušros“ ir Pabiržės pagrindinės mokyklos – Lietuvos mokyklų žaidynių laimėtojos, pelniusios daugiausiai taškų atskirose rungtyse. Biržų rajono savivaldybė tapo 2015–2016 m. m. Lietuvos mokyklų žaidynių 3 grupės nugalėtoja.

2016 m. liepos 4 – 10 d. Vilniuje vyko tradicinė moksleivių dainų šventė. Biržų rajono savivaldybei atstovavo 244 dalyviai.

2016 m. pradėtas vykdyti trišalis Erasmus + strateginių partnerysčių projektas „Sportuokime, bendradarbiaukime ir mokykimės“ (Let's do sports, collaborate and educate). Projekto partneriai - Rajec-Jestrebi (Čekijos Respublika), Tvardošin (Slovakija), Biržų rajono savivaldybės, Rajec-Jestrebi ir Tvardošin gimnazijos, Biržų „Atžalyno“ pagrindinė mokykla ir po vieną sporto klubą iš kiekvienos šalies partnerės.

Parengtas ir kartu su partneriais įgyvendinamas Biržų rajono savivaldybės mokinių skaitymo ir rašymo gebėjimų stiprinimo 2016–2017 mokslo metų veiksmų planas bei Biržų rajono savivaldybės Neformaliojo suaugusiųjų švietimo ir tęstinio mokymosi veiksmų planas 2015–2016 metams.

SVEIKATOS APSAUGA

Biržų rajono savivaldybėje 2016 m. gyventojų sveikata rūpinosi dvi pirminio lygio asmens sveikatos priežiūros paslaugas teikiančios įstaigos: VšĮ Biržų rajono savivaldybės poliklinika (steigėjas – Biržų rajono savivaldybė) ir UAB Biržų šeimos gydytojų centras. VšĮ Biržų rajono savivaldybės poliklinikoje prisirašiusių pacientų skaičius, lyginant 2015 ir 2017 m. pradžios duomenis, sumažėjo 5,8 proc. (nuo 20 087 pacientų 2015 m. iki 18 922 – 2017 m. pradžioje). Stacionaro paslaugas Biržų rajono savivaldybėje teikia VšĮ Biržų ligoninė (teikia pirmines ir antrines stacionarines bei antrines ambulatorines sveikatos priežiūros paslaugas).

2015 m. 1000-iui Savivaldybės gyventojų teko 236,6 (2014 m. – 221,0) asmenys, kuriems suteikta greitoji medicinos pagalba (Lietuvoje – 230,5 (2014 m. – 223,7), Panevėžio apskrityje – 237,7 (2014 m. – 226,0)). 1000-iui gyventojų tenkantis stacionaro ligoninėse gydytų ligonių skaičius Savivaldybėje 2015 m. siekė 301,0 (2014 m. – 306,0) ir buvo didesnis nei Lietuvoje (2015 m. – 250,8, 2014 m. – 249,1) ir Panevėžio apskrityje (2015 m. – 264,6, 2014 m. – 270,6).

2012–2015 m. laikotarpiu Biržų rajono savivaldybėje mažėjo 10000-ių gyventojų tenkantis praktikuojančių gydytojų skaičius (nuo 20,7 – 2012 m. iki 19,7 – 2015 m.). Pagal 10000-ių gyventojų tenkantį gydytojų skaičių Biržų rajono savivaldybė 2015 m. ženkliai atsiliko nuo Lietuvos (2015 m. – 43,6, 2014 m. – 43,2) ir Panevėžio apskrities (2015 m. – 29,7, 2014 m. – 30,0) vidurkio, o iš visų apskrities savivaldybių lenkė Pasvalio (2015 m. – 18,0, 2014 m. – 19,1), Kupiškio (2015 m. – 18,1, 2014 m. – 17,1) ir Panevėžio (2015 m. – 12,3, 2014 m. – 12,9) rajonų rodiklius.

Savivaldybės visuomenės sveikatos priežiūros funkcijas vykdo biudžetinė įstaiga Biržų rajono savivaldybės visuomenės sveikatos biuras, kuris užtikrina mokinių visuomenės sveikatos priežiūros funkcijas mokyklose ir mokymo įstaigose, visuomenės sveikatos stiprinimo ir stebėseną savivaldybėje. Stebėsenos funkcijos vykdymu siekiama sukurti Biržų rajono savivaldybės visuomenės sveikatos stebėsenos sistemą, surinkti duomenis ir rodiklius, reikalingus Savivaldybės gyventojų sveikatai, jų gyvensenai, aplinkai bei sveikatos priežiūrai vertinti. Remiantis stebėsenos duomenimis, planuojamos ir įgyvendinamos Savivaldybės visuomenės sveikatos stiprinimo priemonės.

(Duomenų šaltinis: Lietuvos statistikos departamentas).

SOCIALINĖ APSAUGA

Biržų rajono gyventojams socialines paslaugas teikia biudžetinės, viešosios įstaigos ir nevyriausybinių organizacijų įsteigtos įstaigos. Ilgalaikės socialinės globos paslaugas senyvo amžiaus ir neįgaliesiems asmenims teikia VšĮ Biržų parapijos Šv. Vincento Pauliečio globos namai, Biržų rajono Legailių globos namai ir VšĮ Onos Milienės senelių globos namai. Legailių globos namai taip pat teikia ir trumpalaikės socialinės globos paslaugas. Šios įstaigos visiškai tenkina asmenų, galinčių gyventi bendrojo tipo globos įstaigose, socialinės globos paslaugų poreikį.

Specializuotas socialines paslaugas Biržų savivaldybės gyventojams teikia regioninės įstaigos – valstybiniai socialinės globos namai: Kupiškio, Lavėnų, Jotainių, Skemų, Linkuvos, Jurdaičių ir Vilijampolės. Vaikams su negalia minėtas paslaugas teikia Šiaulių vaikų globos namai „Šaltinėlis“, Pasvalio specialioji mokykla.

2016 m. viešoji įstaiga „Vaiko užuovėja“, šeimyna „Po angelo sparnu“ ir Sigitos Švambarienės šeimyna teikė ilgalaikės ir trumpalaikės socialinės globos paslaugas vaikams, likusiems be tėvų globos, bei socialinės rizikos šeimų vaikams. Ilgalaikės ir trumpalaikės socialinės globos paslaugos rajone yra pakankamai išvystytos, ją teikiančios įstaigos išsidėsčiusios ir kaimiškoje, ir miesto teritorijoje, tačiau vis dar aktuali problema – socialinių paslaugų teikimas socialinės rizikos šeimoms ir jose augantiems vaikams. Nors socialinių

įgūdžių ugdymo ir palaikymo paslaugas šioms šeimoms 2016 m. teikė vienuolika socialinių darbuotojų, šių paslaugų teikėjų nepakanka siekiant kokybiškų ir efektyvių pokyčių socialinės rizikos šeimų gyvenime.

Su socialinės rizikos šeimomis ir jose augančiais vaikais dirba ir VšĮ „Vaiko užuovėja“, ir vaikų dienos centrai. Socialinės priežiūros paslaugas socialinės rizikos ir nepasiturinčių šeimų vaikams teikia labdaros ir paramos fondo „Vilties šviesa“ vaikų dienos centrai (Biržuose ir Vabalninke), VšĮ „Pagalbos centras“ (Biržuose, Papilyje ir Pačeriaukštės k.), VšĮ „Aš Jis“ (Vabalninke). Vaikų dienos centrai organizuoja popamokinį vaikų užimtumą bei įvairias prasmingas veiklas, taip pat organizuoja vaikams vasaros stovyklas. Reikšminga šių dienos centrų veikla – darbas su socialinės rizikos šeimų tėvais.

Vaikų raidos sutrikimų ankstyvosios reabilitacijos tarnyboje prie VšĮ Biržų ligoninės dirba specialistų komanda, kuri rūpinasi vaikais nuo gimimo iki mokyklinio amžiaus.

Neįgaliems vaikams dienos socialinę globą ir ugdymą užtikrina mokykla-darželis „Vyturėlis“, su vyresnio amžiaus neįgaliais vaikais ir jaunuoliais dirba Jaunimo mokykla. Suaugusiems neįgaliesiems dienos globos paslaugas teikia VšĮ Biržų rajono socialinių paslaugų centras.

Savivaldybėje yra šešios nevyriausybinių organizacijų, aktyviai prisidedančios prie senyvo amžiaus asmenų ar suaugusių asmenų su negalia integracijos į visuomenę, per vykdomas programas teikiančios socialinės reabilitacijos paslaugas neįgaliesiems ir jų šeimų nariams: Biržų rajono neįgaliųjų draugija, Biržų rajono sutrikusios psichikos žmonių globos bendrija, Biržų „Artrito“ klubas, VšĮ „Pagalbos centras“, VšĮ Panevėžio ir Utenos regionų aklųjų centro LASS Biržų rajono filialas, VšĮ Panevėžio kurčiųjų reabilitacijos centras (paslaugos Biržų rajono kurtiesiems). Jie teikia dienos centrų suaugusiems asmenims su negalia paslaugas: užimtumo (pagal pomėgius) organizavimas, asmeninio asistento pagalba, išvykų, asmeninės higienos ir priežiūros paslaugų organizavimas, savipagalbos grupelės ir pan.

Socialinė parama nepasiturintiems gyventojams yra teikiama vykdant savarankiškąją savivaldybės funkciją – skiriant ir išmokant socialinę pašalpą bei kompensacijas už šildymą, karštą ir šaltą vandenį bei vykdant valstybės perduotą savivaldybės funkciją, t.y. teikiant socialinę paramą mokiniams.

Socialinės pašalpos gavėjų skaičius, tenkantis 1000-iui gyventojų, 2015 m., lyginant su 2014 m., Biržų rajono savivaldybėje sumažėjo 16,2 proc. (2015 m. – 65,8, 2014 m. – 78,53), bet buvo didesnis nei Panevėžio regione (2015 m. – 53,23, 2014 m. – 66,8). Vienam Biržų rajono savivaldybės gyventojui 2015 m. teko 45,7 Eur (2014 m. – 55,7 Eur) išlaidų socialinei pašalpai. Išlaidos socialinei pašalpai, tenkančios vienam gyventojui, Savivaldybėje 2014–2015 m. buvo didesnės nei Lietuvoje (2015 m. – 26,5 Eur, 2014 m. – 35,3 Eur), ir Panevėžio regione (2015 m. – 37,0 Eur, 2014 m. – 48,80 Eur). 2015 m. socialinę pašalpą gavo 6,6 proc. (2014 m. – 7,9 proc.) rajono gyventojų. *(Duomenų šaltinis: Lietuvos statistikos departamentas).*

Biržų rajono savivaldybės 2016 m. socialinių paslaugų plane prioritetinėmis buvo išskirtos socialinių paslaugų gavėjų grupės, kurioms reikia plėsti socialines paslaugas: neįgalieji, senyvo amžiaus asmenys, socialinės rizikos šeimos ir jose augantys vaikai. Šios socialinės grupės yra menkiau integruotos į visuomenę, turi mažiau arba visai neturi galimybių dalyvauti visuomenės gyvenime. Paslaugų plane buvo nustatytos ir prioritetinės socialinių paslaugų kryptys: bendrųjų socialinių paslaugų plėtra, socialinės priežiūros paslaugų teikimas senyvo amžiaus žmonėms, neįgaliesiems bei socialinės rizikos šeimoms, socialinės globos paslaugų teikimas senyvo amžiaus žmonėms, neįgaliesiems bei be tėvų globos likusiems vaikams, NVO teikiamos paslaugos neįgaliesiems ir vaikams iš socialinės rizikos šeimų.

KULTŪRA

Biržų rajono savivaldybėje kultūros paslaugas teikia bei aktyvią kultūrinę veiklą vykdo

Savivaldybės bei viešosios kultūros įstaigos ir organizacijos (kūrybinės sąjungos, nevyriausybines organizacijos ir kt.).

Biržų kultūros centras (toliau - Centras) turi 7 skyrius: Nemunėlio Radviliškio, Papilio, Parovėjos, Vabalninko, Širvėnos, Pačeriaukštės ir Pabiržės. Kultūros centre ir skyriuose 2016 m. veikė 91 (2015 m. – 90, 2014 m. – 97) mėgėjų meno kolektyvų, kurių veikloje dalyvavo 879 (2015 m. – 854, 2014 m. – 943) asmenys. 2016 metais Centras ir skyriai surengė 670 (2015 m. – 665, 2014 m. – 721) kultūrinius-pramoginius renginius, skirtus įvairių amžiaus grupių žiūrovams. Renginiuose apsilankė apie 74 500 (2015 m. – 49 700, 2014 m. – 84 732) žiūrovų.

Biržų kultūros centre ir jo skyriuose organizuojami minėjimai, profesionalių ir mėgėjiško meno kolektyvų pasirodymai, atvyksta politikai, menininkai, paminimos valstybinės šventės, mėgėjiškų meno kolektyvų kūrybinės veiklos jubiliejai, miesto įžymios datos, organizuojamos atskirų meno sričių: folkloro, vokalių, instrumentinių, choreografinių kolektyvų dienos, poilsio vakarai, diskotekos, paskaitos, demonstruojami kino filmai. Biržų kultūros centro darbuotojai bendradarbiauja su švietimo įstaigomis, įvairiomis organizacijomis, kitų rajonų kultūros įstaigomis.

Biržų rajono bibliotekų tinklą sudaro 27 bibliotekos: Biržų rajono savivaldybės Jurgio Bielinio viešoji biblioteka Biržų mieste (toliau – Viešoji biblioteka), Vabalninko miesto struktūrinis padalinys (filialas) Vabalninke ir 25 struktūriniai padaliniai (filialai) kaimiškoje rajono teritorijoje. Visų rajono bibliotekų dokumentų fondą sudaro daugiau nei 195 tūkst. vienetų spaudinių – tai vaizdiniai, garsiniai regimieji, skaitmeniniai, elektroniniai ir kiti dokumentai bei duomenų bazės. 2016 m. įsigyta daugiau nei 10 tūkst. vienetų dokumentų, tačiau naujai įsigyti leidiniai visame dokumentų fonde sudaro tik 5,2 proc. (2015 m. – 4,9 proc.).

Bibliotekų paslaugomis kasmet naudojasi daugiau iki 6 tūkst. vartotojų arba apie 21,5 proc. rajono gyventojų. Lankytojų per metus bibliotekose apsilanko daugiau nei 115 tūkst., pasiskolinama daugiau nei 200 tūkst. vienetų leidinių. Elektroninės paslaugos teikiamos visose rajono bibliotekose ir jomis naudojasi 29 proc. vartotojų. Kasmet bibliotekininkai atsako į daugiau nei 4 tūkst. informacinių užklausų.

2016-ais – *Bibliotekų metais* plačiai buvo vykdoma projektinė ir edukacinė veikla, neformalus suaugusiųjų ir vaikų švietimas, surengti 682 renginiai. Įsimintini garsiniai skaitymai ir renginiai netradicinėse erdvėse, dalyvavimas regiono organizuojamuose renginiuose, mugėse.

Viešosios bibliotekos paslaugomis 2016 m. naudojosi 1 685 vartotojai, apsilankė daugiau nei 35 tūkst. lankytojų, kurie savo reikmėms pasiskolino daugiau nei 69 tūkst. dokumentų. Viešosios bibliotekos Dokumentų komplektavimo skyriuje kuriamas rajono bibliotekų elektroninis katalogas, iš kurio nuotoliniu būdu gali užsisakyti spaudinius kiekvienas turintis Lietuvos integralios bibliotekų informacijos sistemos LIBIS vartotojo pažymėjimą. Informacijos skyriuje kuriama elektroninė kraštotyros straipsnių duomenų bazė. Aprašomi naujų knygų, žurnalų ir laikraščių kraštotyros pobūdžio straipsniai. Išliekamąją vertę turinčių publikacijų bibliografiniai įrašai eksportuojami į Lietuvos nacionalinės M. Mažvydo bibliotekos duomenų bazę. Sudaromas žymių datų kalendorius „Metų sukaktys: Biržų kraštas“ ir „Kultūros kronika: Biržų kraštas“. Šie darbai spausdinami istorijos ir kultūros žurnale „Žiemgala“, skaitmeninamas rankraščių archyvas.

Vabalninko miesto struktūrinio padalinio paslaugomis 2016 m. naudojasi daugiau nei 400 vartotojų, per metus padalinyje apsilankė daugiau nei 12 tūkst. lankytojų, pasiskolinata arti 25 tūkst. vienetų dokumentų. Kaimo teritorijos struktūriniuose padaliniuose kasmet aptarnaujama vidutiniškai po 150 vartotojų, apsilanko vidutiniškai 3 tūkst. lankytojų, išduodama daugiau nei 4 tūkst. dokumentų.

Biržų krašto muziejuje „Sėla“ (toliau – Muziejus) saugoma unikali Biržų krašto kultūros ir istorijos medžiaga. Šiuo metu muziejus saugo 147 974 eksponatus (2016 m. priimti 8 383 eksponatai, 2015 m. – 6067 eksponatai). Muziejaus nuolatinių ekspozicijų, pristatančių

charakteringiausius krašto kultūros bei istorijos artefaktus, plotas siekia 3039 kv. m. Muziejuje vyksta įvairūs kultūriniai renginiai, koncertai, organizuojamos profesionalių dailininkų bei meno mėgėjų parodos, eksponuojamos parodos iš muziejaus rinkinių, nuolatos vedamos edukacinės programos vaikams ir suaugusiems. Populiariausia programa suaugusiems – „Žaldoko alus“, kurios metu susipažįstama su senosios aludarystės reikmenimis ir aukštaičių vaišingumą menančiomis tradicijomis. Platesnės veiklos galimybės atsivėrė atkūrus pilies arsenalo pastatą, kuriame įrengtos naujos interaktyvios ekspozicijos, salėje nuolat vyksta įvairūs mokymai, seminarai, konferencijos, demonstruojami filmai. 2016 m. kartu su Vlado Jakubėno muzikos mokykla jau antrą kartą surengtas senosios muzikos festivalis „Baroko pavasaris Biržuose“. Tarptautinė paroda „Pusbroliai Mikalojai „Pusbroliai Mikalojai (Rudasis ir Juodasis) Radvilos – didingos kunigaikščių epochos pradžia“, kuriai eksponatus pateikė 7 Lietuvos muziejai, 1 Lenkijos bei 2 Baltarusijos muziejai, savo kelionę 2016 m. tęsė Baltarusijoje: Nacionaliniame Baltarusijos istorijos muziejuje ir Myro pilyje. Bene daugiausiai lankytojų dėmesio sulaukė 2016 m. rugpjūčio 27 d. Biržų pilyje įvykęs muziejaus renginys – gyvosios istorijos šventė „Biržų laukui – 600“, kurioje buvo demonstruoti senieji amatai, karyba. Per 2016 metus muziejaus organizuojuose renginiuose apsilankė 12,4 tūkst. lankytojų.

2016 m. muziejaus ekspozicijas ir parodas aplankė 18 041 pavieniai lankytojai (2015 m. – 18 548, 2014 m. – 15 553) ir 13 107 atvykę organizuotomis grupėmis lankytojai (2015 m. – 12 747, 2014 m. – 12 661). 2016 m. gido paslaugos suteiktos 523 grupėms (96 mokinių ir 427 suaugusiųjų grupėms), iš jų – 88 užsienio kalba, 2015 m. atitinkamai – 473 grupėms (294 mokiniams ir 179 suaugusiems), iš jų – 62 užsienio kalba. 2016 m. muziejus siūlė lankytojams 24 temų edukacines programas (2015 m. – 25, 2014 m. – 22). 2016 m. vaikams ir suaugusiems praversta 540 edukacinių programų (2015 m. – 468, 2014 m. – 528), iš jų 69 užsienio kalba (2015 m. – 51, 2014 m. – 50). 2016 m. edukacinėse programose dalyvavo 11 653 žmonės (3907 mokiniai ir 7746 suaugę). 2015 m. edukacinėse programose dalyvavo 10 200 žmonių (3399 mokiniai ir 6801 suaugę), 2014 m. atitinkamai – 11 048 žmonės (3713 mokinių ir 7335 suaugę).

Iš viso 2016 m. muziejų aplankė 55 204 (2015 m. – 51 342, 2014 m. – 45 300) lankytojai. Vabalninko skyrių aplankė 1134 (2015 m. – 930, 2014 m. – 910) ekspozicijų, parodų ir renginių lankytojų. 2016 m. veiklą pradėjęs Kirkilų tradicinių amatų centras sulaukė 990 žmonių.

SPORTAS

2016 m. vykdyta Kūno kultūros ir sporto plėtojimo programa, kurios lėšomis finansuoti Biržų rajono savivaldybės sporto renginiai, sporto klubų veikla ir sportininkų dalyvavimas Lietuvos čempionatuose, žaidynėse ir tarptautinėse varžybose.

2016 m. Biržų rajono savivaldybės sportininkai sėkmingai dalyvavo įvairiuose Lietuvos čempionatuose, pirmenybėse ir tarptautinėse varžybose. Pagrindinis renginys buvo Lietuvos jaunių žaidynės. Pagal šių žaidynių rezultatus vertinamas Biržų rajono savivaldybės sporto lygis respublikoje. Biržų sportininkai žaidynėse penktoje rajonų grupėje užėmė 2 vietą. Biržų rajono savivaldybės sportininkai dalyvavo dviračių (plento, treko ir kalnų), krepšinio, dziudo, lengvosios atletikos, šaudymo, futbolo varžybose.

2016 m. Biržų rajono savivaldybės sportininkai buvo įvairių sporto šakų Lietuvos rinktinės nariais.

Biržų rajono savivaldybėje yra 28 sporto klubai (2016 m. – 29, 2015 m. – 28, 2014 m. – 26, 2013 m. – 25), aktyvią sportinę veiklą vykdo 14 klubų: krepšinio, futbolo, tinklinio, ekstremalaus sporto, motosporto, dziudo, buriavimo, šachmatų, aviacijos, „Dynamic“, asociacija „Sportuok ir progresuok“ aktyvaus judėjimo klubai, kurie ne tik organizuoja įvairius renginius Savivaldybėje, bet jų sportininkai dalyvauja Lietuvos čempionatuose ir tarptautinėse varžybose.

Gerinama Biržų rajono savivaldybės sporto bazė. Prie Pabiržės ir Biržų „Atžalyno“ pagrindinių mokyklų įrengtos universalios sporto aikštelės. Valstybės skirtomis lėšomis įvykdyta

Kaštonų pagrindinės mokyklos stadiono rekonstrukcija.

Iki 2017 m. gegužės mėn. bus parengtas sporto ir sveikatingumo komplekso statybos Biržuose (toliau – Komplexas) projektas (Savivaldybės taryba 2015 m. gruodžio 22 d. sprendimu Nr. T-291 pritarė, kad Komplexas būtų projektuojamas ir statomas Biržuose, Vytauto g. 32, bei kad pirmuoju etapu iš Valstybės investicijų programos skiriamų lėšų būtų statoma universali sporto salė).

VIEŠASIS SAUGUMAS

2015 m. Biržų rajono savivaldybėje buvo ištirtos 406 (2014 m. – 573) nusikalstamos veikos. Ištirtų nusikaltimų dalis 2015 m. sudarė 72,9 (2014 m. – 63,8) proc. nuo visų įvykdytų nusikalstamų veikų. Nusikalstamų veikų ištirimas Savivaldybėje, 2015 m. lyginant su 2012 m. (50,9 proc.), padidėjo 22 proc. punktų. Ištirtų nusikalstamų veikų dalis 2015 m. Savivaldybėje buvo didesnė nei Panevėžio apskrityje (58,5 proc.) ir Lietuvoje (55 proc.).

Policijos ir kitų institucijų kompleksiškai ir aktyviai vykdomos prevencinės akcijos, sugriežtintos sankcijos už kelių eismo taisyklių pažeidimus bei kitos prevencinio pobūdžio priemonės padėjo gerinti situaciją keliuose. 2015 m. Biržų rajone užregistruotas 20 (2014 m. – 31) kelių eismo įvykis, kurių metu žuvo 3 (2014 m. – 2) ir buvo sužeisti 19 (2014 m. – 34) žmonės. Kelių eismo įvykių skaičius Savivaldybėje 2012–2015 m. sumažėjo 37,5 proc., kelių eismo įvykiuose sužeistųjų skaičius – 38,7 proc., žuvusiųjų skaičius padidėjo 25 proc. Tiek Lietuvoje, tiek Panevėžio apskrityje kelių eismo įvykių skaičius 2012–2015 m. mažėjo, atitinkamai 10,6 proc. ir 5,7 proc.

2015 m. Savivaldybėje užregistruoti 106 (2014 m. – 125) gaisrai, 3 žmonės žuvo gaisruose (2014 m. žuvusių žmonių nebuvo). Gaisrų skaičius Biržų rajono savivaldybėje 2011–2015 m. mažėjo (nuo 139 gaisrų 2011 m. iki 106 – 2015 m.) ir lyginant su 2011 m. buvo 23,7 proc. mažesnis. Šiuo laikotarpiu gaisrų skaičius Lietuvoje sumažėjo 2,3 proc., Panevėžio apskrityje – 19,6 proc.

(Duomenų šaltinis: Lietuvos statistikos departamentas).

VIDINĖS APLINKOS ANALIZĖ

TEISINĖ BAZĖ

Biržų rajono savivaldybė savo veiklą organizuoja vadovaudamasi Lietuvos Respublikos įstatymais ir vidaus dokumentais: Biržų rajono savivaldybės tarybos veiklos reglamentu, Biržų rajono savivaldybės administracijos nuostatais ir kitais savivaldos institucijų veiklą reglamentuojančiais dokumentais.

ORGANIZACINĖ STRUKTŪRA

Biržų rajono savivaldybės atstovaujamoji institucija yra taryba, turinti vietos valdžios ir viešojo administravimo teises ir pareigas, vykdomoji institucija – administracijos direktorius, turintis viešojo administravimo teises ir pareigas. Šios Savivaldybės institucijos yra atsakingos už savivaldos teisės įgyvendinimą.

Savivaldybių funkcijos pagal veiklos pobūdį skirstomos į vietos valdžios, viešojo administravimo ir viešųjų paslaugų teikimo. Vietos valdžios funkcijas įstatymų nustatyta tvarka atlieka savivaldybės taryba. Viešojo administravimo funkcijas įstatymų nustatyta tvarka atlieka savivaldybės taryba, savivaldybės vykdomoji institucija, kiti savivaldybės įstaigų ir tarnybų vadovai, valstybės tarnautojai, kuriems teisės aktai ar savivaldybės tarybos sprendimai suteikia viešojo administravimo teises savivaldybės teritorijoje. Viešąsias paslaugas teikia savivaldybių įsteigti paslaugų teikėjai arba pagal sudarytas sutartis kiti viešai pasirenkami fiziniai ar juridiniai asmenys.

Savivaldybės taryba sudaryta iš įstatymų nustatyta tvarka demokratiškai išrinktų Savivaldybės bendruomenės atstovų – 25 Savivaldybės tarybos narių. Tarybai teikiamiems klausimams preliminarai nagrinėti ir išvadoms bei pasiūlymams teikti, kontroliuoti, kaip laikomasi įstatymų, vykdomi Tarybos sprendimai ir mero potvarkiai, sudaryti 5 Tarybos komitetai: Kontrolės, Investicijų, verslo, turizmo vystymo, ekonomikos ir biudžeto, Socialinių reikalų, sveikatos apsaugos ir teisėtvarkos, Švietimo, kultūros ir sporto, Teritorijų vystymo, aplinkos apsaugos, miesto ūkio ir kaimo reikalų.

Savivaldybės taryba 2015 m. rugsėjo 29 d. sprendimu Nr. T-212 „Dėl Biržų rajono savivaldybės administracijos struktūros patvirtinimo“ nuo 2016 m. kovo 1 d. patvirtino naują Biržų rajono savivaldybės administracijos struktūrą, kurią taip pat sudaro 16 struktūrinių padalinių (skyrių) ir 8 Administracijos filialai – seniūnijos.

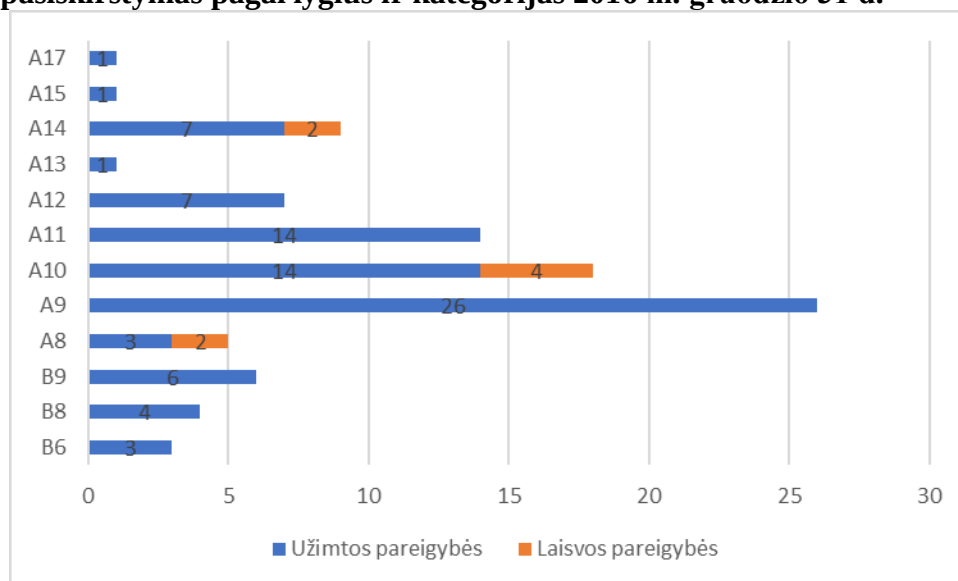
ŽMOGIŠKIEJI IŠTEKLIAI

2007 m. lapkričio 29 d. Savivaldybės taryba sprendimu Nr. T-252 yra nustačiusi didžiausią leistiną valstybės tarnautojų pareigybių ir darbuotojų, dirbančių pagal darbo sutartis ir gaunančių užmokestį iš Savivaldybės biudžeto skaičių – 253 (etatų). 2015 m. rugsėjo 29 d. Savivaldybės tarybos sprendimu Nr. T-232 šis skaičius sumažintas iki 220 (etatų). Savivaldybės administracijoje 2016 m. gruodžio 31 d. buvo įsteigti 198,05 etatai, užimti 183,05 etatai (2016 m. - gruodžio 31 d. dirbo 205 darbuotojai, 2015 m. gruodžio 31 d. – 203, 2014 m. gruodžio 31 d. – 206 darbuotojai, 2013 m. gruodžio 31 d. – 214 darbuotojų): 87 (2015 m. gruodžio 31 d. – 78, 2014 m. gruodžio 31 d. – 79, 2013 m. gruodžio 31 d. – 76) valstybės tarnautojai ir 118 (2015 m. gruodžio 31 d. – 125, 2014 m. gruodžio 31 d. – 127, 2013 m. gruodžio 31 d. – 144) darbuotojai, dirbantys pagal darbo sutartį.

Laisvų pareigybių (etatų) 2016 m. pabaigoje buvo 15 (2015 m. pabaigoje buvo 9,1, 2014 m. pabaigoje buvo 15,4, 2013 m. pabaigoje – 5) etatų, iš jų 8 (2015 m. pabaigoje – 4, 2014 m. pabaigoje – 4, 2013 m. pabaigoje – 3) – valstybės tarnautojų ir 7 (2015 m. pabaigoje – 5,1, 2014 m. pabaigoje – 11,4, 2013 m. pabaigoje – 2) – darbuotojų, dirbančių pagal darbo sutartis.

2016 m. gruodžio 31 d. Biržų rajono savivaldybės administracijoje dirbo (užimta pareigybių) 87 valstybės tarnautojai, kurie turėjo tokias kategorijas: A17 – 1; A15– 1; A14 – 7; A13–1; A12 – 7; A11 – 14; A10 – 14; A9 – 26; A8 – 3; B9 – 6; B8 – 4; B6 – 3. 2015 m. gruodžio 31d. dirbo (užimta pareigybių) 78 valstybės tarnautojai, kurie turėjo tokias kategorijas: A17 – 1; A15– 1; A14 – 1; A13– 1; A12 – 11; A11 –10; A10 – 13; A9 – 22; A8 –5; B9– 3; B8 – 5; B6 – 5. 2014 m. gruodžio 31 d. dirbo (užimta pareigybių) 77 valstybės tarnautojai, kurie turėjo tokias kategorijas: A16 – 1; A15– 1; A14 – 2; A13– 1; A12 – 11; A11 –10; A10 – 9; A9 – 23; A8 –6; B9– 1; B8 – 3; B7–1; B6 – 8. 2013 m. gruodžio 31 d. dirbo (užimta pareigybių) 76 valstybės tarnautojai, kurie turėjo tokias kategorijas: A16–1; A15– 1; A14–2; A13– 1; A12 – 11; A11 –10; A10 – 8; A9 – 23; A8 –6; B8 – 2; B7– 2; B6 – 9).

Biržų rajono savivaldybės administracijos valstybės tarnautojų pareigybių pasiskirstymas pagal lygius ir kategorijas 2016 m. gruodžio 31 d.

Šaltinis: Teisės ir personalo skyrius

2016 m. gruodžio 31 d. kvalifikacines klases turėjo 66 valstybės tarnautojai. I kvalifikacinę klasę turėjo 15, II kvalifikacinę klasę – 21, III kvalifikacinę klasę – 30 valstybės tarnautojai. 2015 m. gruodžio 31 d. kvalifikacines klases turėjo 64 valstybės tarnautojas: I kvalifikacinę klasę – 20, II kvalifikacinę klasę – 21, III kvalifikacinę klasę – 23; 2014 m. gruodžio 31 d. kvalifikacines klases turėjo 61 valstybės tarnautojai: I kvalifikacinę klasę – 19, II kvalifikacinę klasę – 20, III kvalifikacinę klasę – 22.

Visi Savivaldybės administracijos valstybės tarnautojai yra įgiję jų pareigybei nustatytą reikiamą išsilavinimą.

Kadangi kasmet didėja reikalavimai viešojo administravimo institucijoms, labai svarbu tobulinti kvalifikaciją. Valstybės tarnautojų ir darbuotojų, dirbančių pagal darbo sutartį mokymui 2016 metais panaudota 8174,73 Eur. Darbuotojų mokymui 2015 metais panaudota 3707 Eur (2014 m. – 3417 Eur, 2013 m. – 5376 Eur). Iš jų 2756 Eur (2014 m. – 2644, 2013 m. – 3949 Eur) – valstybės tarnautojų, 951 Eur (2014 m. – 563, 2013 m. – 905 Eur) – darbuotojų, dirbančių pagal darbo sutartis, mokymui.

Mokymai organizuoti atsižvelgus į poreikį bei Administracijos direktoriaus patvirtintą valstybės tarnautojų 2016 metų mokymo planą. 2016 m. – 10 (2015 m. – 3, 2014 m. – 4, 2013 m. – 5) Savivaldybės administracijos darbuotojų išklause valstybės tarnautojų įvadinio mokymo programą. 71 Savivaldybės administracijos darbuotojas dalyvavo mokymuose, reikalinguose vykdant jų pareigybių aprašymuose nustatytas funkcijas. Tvarkantys buhalterinę apskaitą, kvalifikaciją kėlė seminaruose gilindamiesi į Viešojo sektoriaus ir finansinės atskaitomybės standartų (VSAFAS) taikymą. Specialistai žinias gilino viešųjų pirkimų, audito, viešųjų ryšių, švietimo, darbo teisės, civilinės ir administracinės teisės, mobilizacijos srityse.

PLANAVIMO SISTEMA

Savivaldybės veiklos planavimas pagal veiklos rezultatų pasiekimo trukmę yra suskirstytas į tris kategorijas: ilgos trukmės – Biržų rajono plėtros 2016–2020 m. strateginis planas, vidutinės trukmės – Biržų rajono savivaldybės strateginis veiklos planas, trumpojo laikotarpio – Savivaldybės biudžetas.

Biržų rajono savivaldybės plėtros 2016–2020 m. strateginis planas patvirtintas Biržų

rajo savivaldybės tarybos 2015 m. spalio 9 d. sprendimu Nr. T-234. Savivaldybės plėtros vizija: „Biržų rajonas – šiaurės Lietuvos verslo, turizmo ir kultūros centras. Svetingas, istoriškai unikalus Radvilų kraštas, garsėjantis aludarystės tradicijomis, vystantis ekologinį žemės ūkį, patrauklus kurti šeimą ir auginti vaikus“. Strateginiame plėtros plane išskirti 3 Savivaldybės plėtros prioritetai: rajono ekonominė ir kompleksinė plėtra; sumanios, socialiai saugios, sveikos, naujovėms imlios, pilietinės ir patriotiškos visuomenės formavimas; rajono infrastruktūros ir gyvenamosios aplinkos gerinimas. Prioritetams įgyvendinti numatyta 10 tikslų, 25 uždaviniai, 179 priemonės, už jų vykdymą paskirtos atsakingos institucijos.

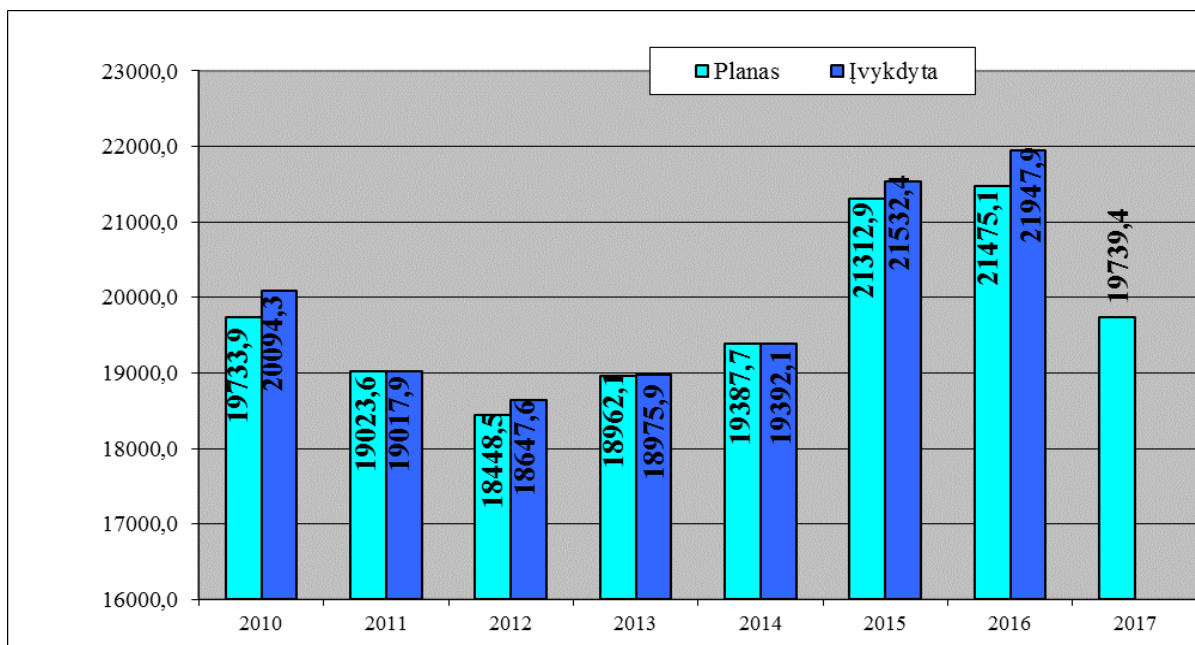
Biržų rajono savivaldybės plėtros 2016–2020 m. strateginis planas parengtas 2015 m. įgyvendinus ES fondų ir savivaldybės lėšomis finansuotą projektą „Biržų rajono savivaldybės plėtros 2016–2020 m. strateginio plano parengimas“. Įgyvendinant šį projektą taip pat parengtos 5 sektorinės galimybių studijos: Likėnų kurortinės teritorijos statuso suteikimo Biržų rajono Pabiržės miesteliui su aplinkinėmis gyvenamosiomis vietovėmis studija, Biržų rajono savivaldybės turizmo plėtros studija, Atliekų prevencijos Biržų rajono savivaldybėje studija, Atsinaujinančių energijos šaltinių (išteklių) naudojimo plėtros veiksmų Biržų rajono savivaldybėje studija, Biržų aerodromo pritaikymo turizmui ir verslui studija. Parengti strateginiai dokumentai sudarys sąlygas efektyviau naudoti turimus ir planuojamus gauti finansinius, materialinius ir žmogiškuosius išteklius Biržų rajono plėtros vizijai įgyvendinti ir numatytiems tikslams pasiekti.

Biržų rajono savivaldybės tarybos 2015 m. rugpjūčio 27 d. sprendimu Nr. T-180 patvirtintas Strateginio planavimo Savivaldybėje organizavimo tvarkos aprašas, kuris nustato Savivaldybės strateginio plėtros plano, Savivaldybės strateginio veiklos plano, Savivaldybės administracijos, seniūnijų ir biudžetinių įstaigų metinių veiklos planų rengimo, svarstymo, tvirtinimo, įgyvendinimo ir stebėsenos tvarką.

FINANSINIAI IŠTEKLIAI

Biržų rajono savivaldybės 2017–2019 m. strateginio veiklos plano pagrindinis finansavimo šaltinis – Savivaldybės biudžeto lėšos. Planuojamas Biržų rajono savivaldybės 2017 metų biudžetas – 19 739,4 tūkst. Eur pajamų ir 20 897,9 tūkst. Eur asignavimų.

Savivaldybės 2010–2017 metų biudžetų pajamų planas ir jo vykdymas, tūkst. Eur

Šaltinis: Biudžeto skyrius

Savivaldybės biudžeto pajamos, priimtos skaičiuojant savivaldybių biudžetų 2017 m.

finansinius rodiklius, palyginus su 2016 m., didėja 331,0 tūkst. Eur dėl valstybės institucijų priimtų teisės aktų, padidinančių savivaldybių išlaidas, vykdymo (nuo 2016 m. liepos 1 d. padidintam kultūros darbuotojų darbo užmokesčiui mokėti; nuo 2016 m. liepos 1 d. iki 380 Eur padidintai minimaliajai mėnesinei algai mokėti; dėl Valstybės tarnybos įstatymo pakeitimų įsigaliojimo nuo 2017 m. sausio 1 d.).

Pajamos. Į savivaldybės biudžetą 2017 metais planuojama gauti 19,7 mln. Eur pajamų ir dotacijų. Didžiąją dalį planuojamų pajamų sudaro valstybės biudžeto dotacijos ir kitos joms priskiriamos lėšos – 7,7 mln. Eur, arba 37,3 proc. visų pajamų. Didžiausią dalį dotacijų (62,7 proc.) sudaro mokinio krepšelio lėšos – 4,8 mln. Eur. Valstybinėms (perduotoms savivaldybėms) funkcijoms atlikti skirta 2,24 mln. Eur. Iš Valstybės investicijų programos planuojama gauti 140,0 tūkst. Eur VŠĮ Biržų ligoninės pastatų modernizavimo projektui finansuoti. Neformaliojo vaikų švietimo programoms finansuoti savivaldybei skirta 62,1 tūkst. Eur valstybės biudžeto lėšų. Savivaldybės biudžetui skiriama 18,1 tūkst. Eur speciali tikslinė dotacija mokyklų (klasių), turinčių specialiųjų ugdymosi poreikių mokinių, ūkio išlaidoms. Investicijų projektams finansuoti planuojama gauti ir panaudoti 229,0 tūkst. Eur Europos Sąjungos ir kitos finansinės tarptautinės paramos lėšų. 2017 m. savivaldybės biudžetui skiriama 177,0 tūkst. Eur valstybės biudžeto bendrosios dotacijos kompensacija, iš jos 20,0 tūkst. Eur skiriama valstybės tarnautojams 15 proc. apskaičiuoto grąžintino neišmokėto darbo užmokesčio daliai mokėti. Kelių priežiūros ir plėtros programos lėšos vietinės reikšmės keliams prižiūrėti neįskaičiuotos į Savivaldybės 2017 m. biudžeto planuojamas pajamas ir asignavimus, nes 2017 m. savivaldybėms dar nėra paskirstytos.

Prognozuojamos pajamos (pagal Lietuvos Respublikos 2017 metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymo 8 priedą), patvirtintos savivaldybei savarankiškosios funkcijos vykdyti, sudaro 11,4 mln. Eur (57,9 proc. visų planuojamų pajamų), iš jų gyventojų pajamų mokestis – 10,6 mln. Eur, pajamos ir mokesčiai iš turto – 768,0 tūkst. Eur, kitos pajamos ir rinkliavos – 35,0 tūkst. Eur.

Pajamų už teikiamas paslaugas asignavimų valdytojai planuoja gauti 567,0 tūkst. Eur.

Aplinkos apsaugos specialiajai programai 2017 m. numatyta gauti 75,0 tūkst. Eur pajamų.

Investicijų projektams vykdyti planuojama skolintis 237,5 tūkst. Eur bei panaudoti 180,6 tūkst. Eur skolintų ir kompensuotų paskolų lėšų likučių.

Išlaidos. Savivaldybės biudžeto išlaidoms (įskaitant paskolų grąžinimą) 2017 m. iš viso planuojama 20,9 mln. Eur. Pagal ekonominę klasifikaciją didžiausią dalį išlaidų sudaro išlaidos darbo užmokesčiui ir socialiniam draudimui – 12,8 mln. Eur, t. y. 61,2 proc. visų planuojamų išlaidų. Pagal valstybės funkcijas didžioji dalis visų išlaidų tenka švietimui – 9,3 mln. Eur (44,5 proc. visų išlaidų), socialinei apsaugai skiriama 3,3 mln. Eur (15,9 proc. išlaidų), iš jų 1,45 mln. Eur – socialinėms pašalpoms ir kompensacijoms už būsto šildymą ir šilumos energiją.

Savivaldybės administracija taip pat disponuoja Savivaldybės aplinkos apsaugos specialiosios programos (programos pajamas sudaro 80 proc. į savivaldybės biudžetą įplaukusių mokesčių už aplinkos teršimą, mokestis už kitą žemės, vandens telkinių bei kitų gamtos išteklių nuomą, mokesčiai už sužalotus ar sunaikintus želdinius ir kt.), Savivaldybės visuomenės sveikatos rėmimo specialiosios programos (programos pajamas sudaro 20 proc. į savivaldybės biudžetą įplaukusių mokesčių už aplinkos teršimą, 20 proc. už kitus valstybinius gamtos išteklius, Tarybos sprendimais skiriamos savivaldybės biudžeto lėšos ir kitos teisėtai gautos lėšos) lėšomis.

Be Savivaldybės kontroliuojamų finansavimo šaltinių, strateginio veiklos plano programoms įgyvendinti naudojamos ir kitų šaltinių lėšos. 2017 m., kaip ir ankstesniais metais, didelę įtaką rajono plėtrai, taip pat ir Savivaldybės veiklai, turi ES struktūrinių fondų ir kita tarptautinė finansinė parama (nuo 2016 m. ši parama įskaitoma į savivaldybių biudžetus).

RYŠIŲ SISTEMA, INFORMACINĖS IR KOMUNIKAVIMO SISTEMOS

Savivaldybės administracijoje naudojami 180 kompiuterių, 5 serveriai (2 iš jų – virtualūs), taip pat išoriniai įrenginiai: apie 110 spausdintuvų ir kopijavimo aparatų, keliolika daugiafunkcinių įrenginių (spausdintuvas, kopijuoklis, skeneris). Savivaldybės administracija turi savo telefonų stotį, prie kurios yra prijungta 70 analoginių telefono aparatų ir 30 skaitmeninių, 16 IP telefono aparatų. Naudojama 90 miesto (išorinių) numerių.

Yra įrengta atskira patalpa, kurioje komutacinėse spintose laikomi serveriai, vietinė telefonų stotis, kompiuterių ir telefonų tinklų įranga.

Vietiniame kompiuterių tinkle įdiegta tinklo katalogų tarnyba, prie jos prijungti darbo vietų kompiuteriai.

Savivaldybės administracijos vietinis kompiuterių tinklas prijungtas prie Saugaus valstybinio duomenų perdavimo tinklo (SVDPT), kuris yra sujungtas su Europos administracijų duomenų perdavimo tinklu TESTA (angl. Trans-European Services for Telematics between Administrations). SVDPT administruoja valstybės įmonė „Infostruktūra“. SVDPT, taip pat ir Savivaldybės administracijos kompiuterių tinklas, yra specializuotas ir atskirtas nuo interneto. Tačiau tam, kad būtų galima naudotis interneto resursais, yra padarytas išėjimas į atvirą internetą.

Savivaldybės administracijoje naudojamos informacinės sistemos: elektroninė dokumentų valdymo sistema „Avily“, socialinės paramos informacinės sistemos „Parama“ ir „SPIS“, valstybinės žemės nuomos mokesčio informacinė sistema „MASIS“, buhalterinės apskaitos informacinė sistema „LABBIS“ ir kitos – iš viso 35 informacinės sistemos.

Administracijos specialistams pagal kompetenciją yra padaryti prisijungimai prie VĮ „Registru centras“, SODRA, Lietuvos darbo biržos, VĮ „Regitra“, Statistikos departamento, Nacionalinės mokėjimų agentūros, Žemės ūkio technikos registro, Gyvūnų registro duomenų bazių.

Kompiuterių tinklą, visą kompiuterių techniką, informacines sistemas, Savivaldybės interneto svetainę www.birzai.lt prižiūri, administruoja, naudotojus konsultuoja Bendrojo skyriaus informatikos specialistai. Savivaldybės interneto svetainėje www.birzai.lt nuolat skelbiamos rajono naujienos, teisės aktai, aktuali informacija apie Savivaldybės veiklą, taip pat informacija gyventojams, verslo subjektams, ekonomikos, kultūros, sporto ir kitais klausimais.

Savivaldybės tarybos posėdžių salėje (Biržų pilies rūmuose) įdiegta posėdžiams valdyti, vaizdo ir garso įrašams daryti skirta techninė bei programinė įranga, leidžianti internetu transliuoti Savivaldybės tarybos posėdžius bei interneto tinklalapyje peržiūrėti posėdžių vaizdo įrašus.

VIDAUS DARBO KONTROLĖ

Savivaldybės kontrolės ir audito tarnyba atlieka išorės finansinį ir veiklos auditą savivaldybės administracijoje, savivaldybės administravimo subjektuose bei savivaldybės kontroliuojamose įmonėse. Kontrolės ir audito tarnybos atliekamo audito išorinę priežiūrą atlieka Valstybės kontrolė.

Savivaldybės administracijos Centralizuotas vidaus audito skyrius, kuris yra tiesiogiai pavaldus ir atskaitingas Savivaldybės administracijos direktoriui, savo veikloje vadovaujasi Vidaus kontrolės ir vidaus audito įstatymo nuostatomis bei kitais teisės aktais, reglamentuojančiais vidaus auditą. Skyrius vykdo nepriklausomą, objektyvią tyrimo, vertinimo ir konsultavimo veiklą Savivaldybės administracijoje, jai pavaldžiuose ir jos valdymo sričiai priskirtuose viešuosiuose juridiniuose asmenyse, siekiant užtikrinti jų veiklos gerinimą.

2015 m. Savivaldybės administracijoje ES fondų ir savivaldybės lėšomis įdiegta kokybės vadybos sistema, atitinkanti LST EN ISO 9001 standarto reikalavimus.

SSGG ANALIZĖ

STIPRYBĖS

- Savivaldybėje plėtojama strateginio valdymo sistema – rengiami ir atnaujinami strateginiai planai.
- Įdiegtas elektroninės demokratijos paslaugų spektras.
- Sukurta bazinė socialinių paslaugų sistema, vykdoma švietimo reforma.
- Sėkmingai įgyvendinami įvairių sričių projektai.
- Santykinai žemas nedarbo lygis.
- Skatinant verslą, socialiai jautrioms gyventojų grupėms taikomi mažesni fiksuoti pajamų mokesčio dydžiai.
- Gana žemas socialinės pašalpos gavėjų skaičius ir išlaidos socialinėms pašalpoms.
- Aukštas ir didėjantis sporto varžybų ir sveikatingumo renginių dalyvių skaičius.
- Didėjantis Biržų TIC apsilankiusių lankytojų skaičius.

SILPNYBĖS

- Nors ir plėtojama strateginio planavimo ir valdymo sistema, vis dar nepakankamai orientuojamasi į rezultatus.
- Ribotos Savivaldybės investicinės galimybės projektams bendrai finansuoti ir riboti žmogiškieji ištekliai juos įgyvendinti.
- Nėra sistemingai matuojamas gyventojų pasitenkinimas Savivaldybės teikiamomis ir administruojamomis paslaugomis.
- Padidėjęs socialinių paslaugų gavėjų skaičius, išliekantis socialinių paslaugų poreikis.
- Nusidėvėjusi švietimo, sveikatos, sporto ir kultūros įstaigų materialinė bazė.
- Didelė dalis vietinės reikšmės kelių, kuriuose neįrengta asfaltbetonio danga.
- Nepakankamai išplėtotas centralizuoto vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo infrastruktūra.
- Pasenusi Biržų autobusų parko materialinė bazė, naudojama vykdant būtinus visuomenei keleivinio kelių transporto viešųjų paslaugų įsipareigojimus.
- Nepakankamos galimybės Biržuose apgyvendinti dideles grupes turistų, trūksta pramogų.
- Nėra parengta Savivaldybės nuosavybės ir patikėjimo teise valdomo turto valdymo strategija.
- Nepakankamas finansavimas skiriamas paveldo objektų apsaugai.

GALIMYBĖS

- Investicijų projektų įgyvendinimas, panaudojant ES, kitas tarptautines finansinės paramos lėšas ir pritraukiant privatų kapitalą.
- Verslo ir savivaldos bendradarbiavimo plėtojimas bei iniciatyvų skatinimas.
- Socialinių ir sveikatos paslaugų skaičiaus įvairovės ir kokybės didinimas.
- Modernios, racionalios ir efektyvios švietimo sistemos kūrimas.
- Švietimo, sveikatos, sporto ir kultūros įstaigų materialinės bazės gerinimas.
- Transporto tinklo plėtra, eismo saugumo didinimas.
- Gyventojų apklausų organizavimo sistemos įdiegimas, siekiant nustatyti problemas ir tobulintinas sritis.
- Racionalios Savivaldybės nuosavybės ir patikėjimo teise valdomo turto valdymas, naudojimas ir disponavimas juo.
- Autobusų parko ir infrastruktūros atnaujinimas, maršrutų optimizavimas.
- Didesnių turistinių srautų pritraukimas racionaliai panaudojant turimus rekreacinius ir

kultūrinius resursus.

GRĖSMĖS

- Sparčiai mažėjantis rajono gyventojų skaičius.
- Didėjanti pensinio amžiaus bei mažėjanti jaunimo ir darbingo amžiaus gyventojų dalis.
- Socialinės apsaugos ir sveikatos priežiūros poreikio ir išlaidų augimas dėl senstančios visuomenės ir sudėtingos ekonominės situacijos.
- Švietimo sistemos išteklių efektyvaus panaudojimo mažėjimas dėl mažėjančio mokinių skaičius bendrojo lavinimo mokyklose.
- Dėl nepakankamų investicijų blogėjanti rajono transporto ir inžinerinės infrastruktūros būklė.
- Pasyvus gyventojų požiūris į sveikatos išsaugojimą ir stiprinimą.
- Kultūros paveldo objektų sunykimas dėl nepakankamo finansavimo ir panaudojimo visuomenės poreikiams.
- Sumažėjusi gyventojų perkamoji galia, energetinių išteklių kainų augimas.

BIRŽŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS MISIJA

Skatinti ir plėtoti vietos savivaldą, efektyviai vykdyti priskirtas funkcijas, tenkinant savivaldybės bendruomenės viešuosius poreikius ir interesus bei didinant gyvenamosios aplinkos patrauklumą

SAVIVALDYBĖS STRATEGINIAI TIKSLAI, EFEKTO VERTINIMO KRITERIJAI

1 Strateginis tikslas. Gerinti švietimo, sveikatos apsaugos ir socialinės paramos paslaugų kokybę ir prieinamumą

Igyvendinant šį strateginį tikslą vykdoma programa (-os):

- 1 Programa. Ugdymo kokybės ir mokymosi aplinkos užtikrinimo programa (1 priedas);
- 2 Programa. Socialinės paramos ir sveikatos apsaugos paslaugų kokybės ir prieinamumo gerinimo programa (2 priedas).

Efekto vertinimo kriterijai:

- Mokinių, įgijusių pradinį / pagrindinį / vidurinį išsilavinimą, dalis nuo baigusių atitinkamą programą mokinių skaičiaus (proc.);
- Patenkintų prašymų socialinėms paslaugoms dalis nuo bendro pateiktų prašymų skaičiaus (proc).

2 Strateginis tikslas. Didinti savivaldybės valdymo efektyvumą, skatinti gyventojų iniciatyvas, kultūrinį ir sportinį aktyvumą

Igyvendinant šį strateginį tikslą vykdoma programa (-os):

- 3 Programa. Kultūros ir turizmo, sporto, jaunimo ir bendruomenių veiklos aktyvinimo programa (3 priedas);
- 4 Programa. Savivaldybės pagrindinių funkcijų vykdymo programa (4 priedas).

Efekto vertinimo kriterijai:

- Kultūros įstaigų teikiamų paslaugų gavėjų dalis (proc.);
- Organizuotai sportuojančių gyventojų dalis (proc.);
- Prašymų, į kuriuos atsakymai asmenims pateikti per įstatymų nustatytus terminus, dalis

(proc.).
3 Strateginis tikslas. Kurti saugią, patrauklią ir patogią gyvenamąją aplinką, skatinti verslo ir žemės ūkio plėtrą
Įgyvendinant šį strateginį tikslą vykdoma programa (-os): 5 Programa. Aplinkos apsaugos, verslo rėmimo ir žemės ūkio plėtros programa (5 priedas); 6 Programa. Infrastruktūros objektų plėtros bei priežiūros ir teritorijų planavimo programa (6 priedas). Efekto vertinimo kriterijai: ▪ Bendrosios žemės ūkio produkcijos vertės pokytis (lyginant su ankstesniais metais) (proc.); ▪ Verslumo lygis (veikiančių mažų ir vidutinių įmonių skaičius tenkantis 1000-iui gyventojų).

2017–2019 M. PROGRAMŲ LĖŠŲ POREIKIS (ASIGNAVIMAI) IR NUMATOMI FINANSAVIMO ŠALTINIAI
--

(tūkst. Eur)

Ekonominės klasifikacijos grupės	2017-ųjų m. projektas	2018-ųjų m. projektas	2019-ųjų m. projektas
1. Iš viso asignavimų	27279,9	31555,9	31029,6
1.1. Išlaidoms:	23909,9	24147,9	24139,3
1.1.1. iš jų darbo užmokesčiui	9947,6	9991,7	10023,7
1.2. Turtui įsigyti ir finansiniams įsipareigojimams vykdyti	3370,0	7408,0	6890,3
2. Finansavimo šaltiniai:	27279,9	31555,9	31029,6
2.1. Savivaldybės biudžetas:	20188,7	20793,9	21158,4
2.1.1. Valstybės biudžeto specialioji tikslinė dotacija	7238,3	7263,6	7359,2
iš jos:			
2.1.1.1. valstybinėms (perduotoms savivaldybėms) funkcijoms vykdyti	2247,5	2314,1	2314,7
2.1.1.2. mokinio krepšeliui finansuoti	4832,7	4832,5	4827,5
2.1.1.3. tikslinė dotacija iš Valstybės investicijų programos	140,0	100,0	200,0
2.1.2. Savivaldybės pajamos iš surenkamų mokesčių	12285,3	12851,4	13112,7
2.1.3. Specialiosios programos lėšos (iš pajamų už suteiktas paslaugas)	665,1	678,9	686,5
2.2. Kiti šaltiniai:	7091,2	10762,0	9871,2
2.2.1. Savivaldybės privatizavimo fondas	0,0	0,0	0,0
2.2.2. Valstybės biudžeto lėšos	4197,5	3882,0	3969,6
2.2.3. ES lėšos	1043,5	4402,8	3848,7
2.2.4. Kelių priežiūros ir plėtros programos lėšos	1428,7	1457,8	1460,0
2.2.5. Privalomojo sveikatos draudimo fondo lėšos			
2.2.6. Banko paskolos lėšos (Savivaldybės ilgalaikė paskola)	330,9	947,1	568,2
2.2.7. Banko paskolos lėšos (Finansų ministerijos suteikta EIB paskola)	0,0	0,0	0,0
2.2.8. Savivaldybei grąžintos (kompensuotos) ankstesniais metais panaudotų paskolų lėšos	90,6	72,3	24,7